

◆ تداوم کاهش نرخ سود سپرده‌ها

◆ نگاهی به تحولات نظام بانکی در کره جنوبی

◆ گزارشی از مجمع عمومی بانک خاورمیانه

◆ مقررات مهم بین‌المللی برای اقتصاد ایران

◆ مدیریت هزینه‌های سازمان

بانک خاورمیانه
Middle East Bank

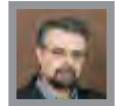
موفقیت را با ما تجربه کنید

• بانکداری الکترونیکی • بانکداری اختصاصی • بانکداری شرکتی • بانکداری سیار
• www.middleeastbank.ir • info@middleeastbank.ir • ارتباط با مشتریان: ۸۸۷۲۶۶۹۰ • دفتر مرکزی: ۴۳۱۷۸۰۰۰

روند گاهشی نرخ سود سپرده‌ها ادامه دارد

محسن کریمی | مدیر ارتباطات بانک خاورمیانه

دکتر اکبر کمیجانی دانش آموخته اقتصاد از دانشگاه ویسکانسین ایالات متحده است و حوزه تخصصی او اقتصاد کلان، اقتصاد پولی، اقتصاد بین الملل و اقتصادسنجی است. او از سال ۱۳۶۳ تاکنون استاد دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران است و در دانشگاه های تربیت مدرس، امام صادق (ع)، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، دانشگاه مفید نیز تدریس کرده است. دکتر کمیجانی دارای نشان درجه سوم دانش است و تالیفات و مقالات بسیاری از او در نشریات، کتاب ها و همایش های تخصصی منتشر شده است. او علاوه بر فعالیت های علمی و دانشگاهی در سمت های سیاستگذاری اقتصادی در بانک مرکزی نیز حضور فعالی داشته (معاون اقتصادی، معاون اقتصادی و اشتغال، معاون اقتصادی و امور مجلس، عضو هیات امنای پژوهشکده پولی و بانکی، عضو هیات امنای موسسه عالی بانکداری ایران) و اکنون قائم مقام رییس کل بانک مرکزی است.

وانتظار شما از بانک‌ها چیست؟

«بانک مرکزی تنها از جایگاه نظارتی اقدام به سیاست‌گذاری می‌کند و بر همین اساس، اجازه داده است نظام بانکی بر اساس تفاهم و اجماع به سوی ساماندهی نرخ‌های سود گام بردارد.» خواسته ما از بانک‌ها این است که در تعیین نرخ‌های سود، ادامه روند کاهش تورم را مد نظر قرار دهند تا ریسک پروژه‌ها و دارایی‌های بانکی کاهش پیدا کند.

چشم‌انداز آینده حکایت از تداوم روند کاهش تورم دارد، بنابراین بانک‌ها باید در جذب منابع و تعیین نرخ‌های سود، کاهش تورم را در نظر داشته باشند. در دوره کاهش نرخ تورم ارائه تعهدات بلندمدت امکان دارد نظام بانکی را با چالش همراه کند. البته بانک‌ها نیز با درک این مقوله عموماً به سوی جذب سپرده‌های کوتاه‌مدت رفته‌اند و در زمینه تعهدات بلندمدت سرمایه‌گذاری جدی نکرده‌اند.

با توجه به روند کاهش تورم نقطه به نقطه، نظام بانکی باید به سوی ساماندهی در زمینه نرخ‌های سود بانکی حرکت کند. زمانی که منابع با هزینه‌های گران جذب شود، طبیعتاً باید به پروژه‌هایی اختصاص یابد که از نرخ بازدهی بالاتری برخوردار باشند؛ اما پروژه‌هایی که ظاهر نرخ بازدهی بالایی دارند با ریسک بالاتری نیز همراه هستند و این ریسک می‌تواند مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌های نظام بانکی را با چالش همراه کند.

طی سال‌های گذشته نرخ سود سپرده‌های بانکی بسیار کمتر از نرخ تورم تعیین شده بود و این به معنای زیان سپرده‌گذاران بود، اکنون نیز میان نرخ تورم و نرخ سود سپرده‌ها همچنان فاصله وجود دارد. از سوی دیگر بالا بردن بیش از این مقدار نرخ سود سپرده‌ها از جانب بانک مرکزی به صلاح دانسته نشده است. به نظر شما در حال حاضر نیز سپرده‌گذاران زیان نمی‌کنند؟ سیاستگذار پولی در تنظیم نرخ‌های سود بانکی بیشتر از آنکه به نرخ‌های

ارزی بهشت سال ۹۳ برای نظام بانکی با توافق بانک‌ها و موسسات مالی برای هماهنگی و کاهش نرخ سود سپرده‌ها چالشی ادامه دار در بر داشت. بانک مرکزی با ارسال نامه‌ای به شبکه بانکی، توافق اخیر بانک‌ها و موسسات اعتباری در زمینه «کاهش سقف نرخ‌های سود سپرده» را به طور رسمی ابلاغ کرد. هدف از این اقدام، «انتظام بخشی به بازار پول و جلوگیری از نرخ‌های هیجانی»، «کاهش هزینه و ریسک تسهیلات دهی»، «ایجاد رقابت سالم در شبکه بانکی» و «متناسب کردن نرخ‌ها با کاهش تورم» عنوان شده بود. به منظور بررسی علل و تاثیرات این اقدام گفت و گویی با دکتر علی اکبر کمیجانی، قائم مقام رییس کل بانک مرکزی انجام داده ایم که شما را به مطالعه آن دعوت می‌کنیم.

آقای دکتر آیا ابلاغ این تصمیم به نوعی تعیین نرخ به صورت دستوری نیست؟

هدف بانک مرکزی از ابلاغ رسمی این تصمیم نوعی «ضمانت بخشی» به توافق بانک‌ها بود تا این توافق، از حالت «تعهد اخلاقی» خارج و جنبه «حقوقی» به خود بگیرد. به این ترتیب، همان طور که بانک مرکزی تاکنون تاکید کرده، کاهش اخیر در نرخ‌ها به شکل «دستوری» صورت نگرفته و نقش بانک مرکزی در این تصمیم، منحصر به نظارت و سیاست‌گذاری کلان بوده است تا نظام بانکی بر اساس توافق و اجماع خود، به سوی ساماندهی بازار پول گام بردارد.

با این تفاهم و هماهنگی بانک مرکزی چه انتظاراتی از بازار پول دارد؟

با «ساماندهی نرخ‌های سود» تحقق چهار هدف در بازار پول تعقیب می‌شود: «انتظام بخشی در بازار رسمی پول و پرهیز از پرداخت نرخ‌های سود هیجانی»، «جذب منابع با قیمت‌های منطقی و متناسب با تورم به طوری که منافع سپرده‌گذاران و سهامداران توأمان تامین شود»، «کاهش هزینه و ریسک در تسهیلات دهی بانک‌ها» و «حرکت شبکه بانکی به سوی رقابت سالم مبتنی بر کیفیت در ارائه خدمات به جای تکیه صرف بر پرداخت نرخ‌های سود فاقد منطق»

در کنار جذابیت نرخ سود، سرمایه‌گذاری در بانک‌ها از بالاترین درجه امنیت و نقدشوندگی برخوردار است و در مقایسه با دیگر بازارها بدون ریسک به حساب می‌آید. با توجه به این مزیت، منطقی کردن نرخ‌های سود اثری بر خروج منابع از بانک‌ها نداشته است.

در ابلاغیه اخیر بانک مرکزی سپرده‌گذاری‌های مدت‌دار به سپرده‌گذاری یک‌ساله محدود شده است. سپرده‌های با زمان بیشتر چه معایبی برای بانک‌ها و سپرده‌گذاران دارد؟

بازار پول به عنوان بازار ابزارهای مالی کوتاه مدت (با سررسید کمتر از یک سال) و با ویژگی ریسک پایین و نقدشوندگی بالا طبقه بندی می‌شود. این در حالی است که به طور معمول جذب منابع با سررسیدهای بالاتر به بازار سرمایه موکول می‌شود. لذا با توجه به تحولات کمی و کیفی بازار سرمایه در سالهای اخیر، اقدام اخیر بانک‌ها در این زمینه با وظایف ذاتی بازار پول و تفکیک آن از کارکردهای حوزه بازار سرمایه همخوانی دارد.

از سوی دیگر باید توجه داشت که جذب سپرده‌های بلندمدت توسط بانک‌ها تنها از طریق پیشنهاد نرخ‌های جذاب تر به سپرده‌گذاران ممکن خواهد بود. بنابراین پذیرش سپرده‌های بلندمدت توسط بانک‌ها، هزینه‌های بلندمدتی را به ترانزاکشن بانک‌ها تحمیل می‌کند و در عمل به افزایش چسبندگی هزینه تامین مالی بانک‌ها منجر می‌شود. توجه به این نکته از آن جهت اهمیت دارد که با توجه به روند کاهش نرخ تورم، احتمال بازیابی در نرخ سود تسهیلات بانکی در مراحل بعد بسیار محتمل خواهد بود. در چنین شرایطی کاهش سررسید سپرده‌های بانکی، شرایط

جاری تورم توجه داشته باشد، به روند تحولات نرخ تورم انتظاری عنایت دارد. با توجه به روند تحولات نرخ تورم در سال جاری، به نظر می‌رسد نرخ‌های توافقی بانک‌ها و موسسات اعتباری کشور در خصوص سود سپرده‌های بانکی تا حد زیادی منافع سپرده‌گذاران را تامین نماید و سپرده‌گذاران در سال ۱۳۹۳ از سپرده‌گذاری خود متضرر نخواهند شد. همچنین، لازم به توجه است که نرخ سود مورد توافق بانک‌ها در خصوص سپرده‌های بانکی، به صورت علی‌الحساب تعیین شده و نرخ سود قطعی در انتهای دوره مالی و با توجه به میزان سودآوری فعالیت‌های بانک به سپرده‌گذاران پرداخت خواهد شد. تاکید می‌گردد که نرخ سود واقعی مثبت و پایین بر نرخ سود بالا ولی پایین تر از نرخ تورم ترجیح دارد و منافع ملی و سپرده‌گذاران در نرخ تورم پایین بیشتر تامین خواهد شد.

این تغییرات بر توان تسهیلات دهی بانک‌ها چه تاثیری دارد؟

آنچه بانک مرکزی بر آن تاکید دارد کاهش نرخ ریسک در نحوه جذب و تسهیلات دهی منابع است. نظام بانکی به این نکته واقف است که ارائه تسهیلات با نرخ منطقی احتمال بازگشت آن را افزایش می‌دهد. ما به دنبال منطقی کردن نرخ تسهیلات عقود مبادله‌ای بودیم ولی نحوه نامناسب نرخ‌گذاری این عقود موجب از کار افتادن آن شده بود. در زمینه اصلاح نرخ تسهیلات عقود مبادله‌ای پیشنهادهایی به شورای پول و اعتبار ارائه شد و نرخ جدید بر اساس واقعیات و کشش بازار تعیین گردید. در مورد احتمال خروج منابع از بانک‌ها نیز با توجه به نرخ تورم انتظاری، نرخ‌های سود پرداختی منطقی است و به نظر نمی‌رسد جذابیت نرخ‌ها کاسته شده باشد

بهتری را برای انطباق عملیات مالی بانکها با شرایط جدید فراهم خواهد ساخت و در عمل ترازنامه بانکها را در قبال تحولات آتی نرخهای سود بانکی ایمنتر می‌سازد.

آیا بانکها به آن تفاهم برای ثبات نرخ سود سپرده‌ها پایبند بوده‌اند؟

ما باید در سطح کلان به این موضوع نگاه کنیم و موردی نمی‌توانیم آن را مورد توجه قرار دهیم، ممکن است که شنیده شود بانکی چندان به این قضیه پایبند نبوده است و احیاناً گاهی خطاهایی انجام می‌شود ولی در کلان یک آرامشی حاکم و برقرار شده و امید داریم این آرامش ایجاد شده نتایج مورد نظر را حاصل کند.

در مورد تأثیر این تغییرات بر ارائه تسهیلات نیز تصور و مشاهدات ما این است که بانکها تقریباً شروع کرده‌اند. عمده تسهیلات قبل از مصوبه اخیر در قالب عقود مشارکتی اعطا می‌شد و یک دلیل عمده‌اش نیز تا حدودی به تورم‌های بالاتر و بالا بودن هزینه تمام شده بر می‌گشت. با تصمیمی که با تفاهم خود بانکها درباره نرخ‌های سود سپرده‌ها گرفته شد، به مرور زمان باید شاهد نتایج مثبت آن باشیم و در ترکیب تسهیلات غیرمشارکتی و مشارکتی باید اصلاحی صورت گیرد.

الان نیز تقریباً با وجود اینکه تورم نسبتاً بالاست و نرخ‌های سود در پایان سال گذشته مقداری وضعیت ناپایدار داشت، به هر حال به جمع بندی‌هایی رسیدیم و تفاهم میان خود بانکها اصل بود. مشروط به اینکه تورم به سمت تک رقمی گرایش یابد و از شرایط ثبات برخوردار باشد، قطعاً به سمت شناور شدن نرخ‌ها خواهیم رفت. شناوری که به اتکاء ثبات نرخ تورم، قطعاً ثبات در نرخ‌های سود هم ایجاد می‌کند. لذا شناور بودن به معنای تغییر روزانه و سریع نیست.

آیا پس از کاهش نرخ سود سپرده‌ها تغییر معناداری در منابع سپرده‌گذاری شده در بانکها به وجود آمده است؟

آثار هر گونه تحولی در زمینه نرخ‌های سود بانکی را بیش از هر چیز باید در وضعیت ماندگاری (سررسید) سپرده‌های بانکی جستجو نمود. بر اساس آخرین آمار موجود در خصوص سهم انواع سپرده‌های بانکی از کل سپرده‌های بخش غیردولتی در هفته منتهی به ۱۳۹۳/۴/۲۶، سهم سپرده‌های کوتاه‌مدت نسبت به هفته منتهی به ۱۳۹۳/۲/۱۱ (زمان توافق اخیر بانکها و موسسات اعتباری در خصوص نرخ سود سپرده‌های بانکی) با کاهش ۱/۵ واحد درصدی و در مقابل سهم سپرده‌های بلندمدت با افزایش ۰/۸ واحد درصدی مواجه گردیده است. همچنین، در این مدت سهم سپرده‌های یک ساله به میزان ۳/۲ واحد درصد افزایش یافته و سهم سپرده‌های دو و پنج ساله به ترتیب به میزان ۰/۵ و ۱/۹ واحد درصد کاهش یافته که تا حدود زیادی از محدودیت بانکها در زمینه پذیرش سپرده‌های با سررسید بیشتر از یک سال مربوط بوده است. سهم سپرده‌های سه و چهار ساله نیز در این مدت با تغییر معناداری مواجه نشده است.

به نظر شما ارتباط میان نرخ تورم و رکود چگونه تعریف می‌شود؟ آیا می‌توانیم مانند تورم برای رکود هم نرخ‌ی را تعیین کنیم؟

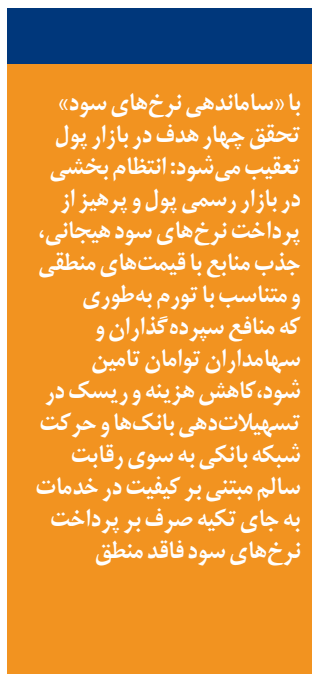
امکانی برای این مورد نیست اما می‌توان گفت با توجه به این که در سال‌های گذشته رکود شدیدی بر اقتصاد ایران حاکم بوده و رشدی منفی را به آن تحمیل کرده است هراندازه که رشد منفی طولانی‌تر باشد عمق رکود نیز بیشتر خواهد بود. با توجه به تغییرات شاخص‌های اقتصادی در سال گذشته، بررسی شاخص‌ها تا پایان سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد که از شدت رکود در نیمه دوم سال گذشته کاسته شده و علائم مثبت ادامه‌داری را نشان می‌دهد و این امیدواری را ایجاد می‌کند که سال جاری نیز رشد اقتصادی به صفر رسیده و به سمت مثبت حرکت کند. با توجه به کاهش نرخ تورم، نرخ سود تعیین شده نیز کاهش خواهد یافت ولی این مورد مشروط به تک‌رقمی شدن نرخ تورم و ایجاد ثبات و پایداری در فضای اقتصاد کلان است. این درحالی است که قطعاً در این شرایط نرخ سود هم از ثبات برخوردار خواهد شد. برای تعیین نرخ سود هم شاخص تورم ۱۲ ماهه یا میانگین و هم تورم نقطه به نقطه مدنظر است.

هدف‌گذاری اولیه ما رسیدن به رقم ۲۵ درصد برای رشد نقدینگی در سال ۹۳ است.

خوشبختانه افزایش رشد نقدینگی در یک سال اخیر با سال‌های گذشته متفاوت است و در این مدت انضباط نسبی در رشد پایه پولی و نرخ رشد نقدینگی به وجود آمد و رشد پایه پولی و نقدینگی در سال گذشته به طور نسبی مطلوب‌تر از دوره گذشته بوده است.

با توجه به هزینه بالای پول در بانکها به عقیده شما بانکها چگونه می‌توانند تعادل لازم را بین نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات برقرار کنند تا منافع سهامدارانشان هم لطمه نبیند؟

بانکها و موسسات اعتباری به منظور برقراری تعادل بین نرخ‌های سود بانکی، حاشیه سودی را برای نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات بانکی لحاظ کرده و از این طریق سودآوری فعالیت واسطه‌گری مالی خود و در نتیجه منافع سهامداران را تأمین می‌نمایند. بر اساس بررسی‌های انجام شده، با توجه به متوسط نرخ سود سپرده‌های بانکی و نیز نرخ‌های سود تسهیلات تعیین شده برای بانکها و موسسات اعتباری، در حال حاضر نیز زمینه مناسبی برای پوشش هزینه‌های متداول بانکی و تأمین سطح مناسبی از حق الوکاله برای بانکها وجود دارد و بانکها می‌توانند با

مدیریت صحیح منابع خود به آن دست یابند. نحوه مدیریت منابع توسط مدیران بانکی و چگونگی تخصیص این منابع به اهداف مختلف اقتصادی چه به لحاظ بخشی و چه از منظر ریسک‌های اعتباری مترتب بر آنها، حائز اهمیت است. البته نباید از یاد برد که در چارچوب بانکداری بدون ربا، سود عملیات بانکی پس از کسر حق الوکاله بانکها باید در قالب سود قطعی میان سپرده‌گذاران بانکی توزیع شود.

پیشبینی شما از یکسان‌سازی و ثبات نرخ ارز چیست؟
نرخ رشد اقتصادی امسال قطعاً مثبت خواهد شد. اگر برویم به سمت یکسان‌سازی نرخ ارز ولی دوباره شروع به نوسان کند، بهتر است که چنین نرخ‌ی را فعلاً اتخاذ نکنیم. بر همین اساس، دنبال نرخ ارزی هستیم که در کنار واحد بودن ثبات هم داشته باشد و نقش مدیریت و هدایت هم برای بانک مرکزی لحاظ می‌شود. شرایط درآمد‌های نفتی ما و شرایط روابط خارجی کشور بر اقتصاد کشور اثرگذار است و اگر هم اعلام کنیم نرخ‌ها یکسان شده ولی الزامات برآورده نشود ماندگاری ندارد و در واقع هر نوع ناپایداری، اطمینان و آرامش فعلی را دستخوش تغییر قرار خواهد داد.

تمام تلاش ما برای ایجاد ثبات بیشتر و تداوم موفقیت‌ها و دستاوردهای فعلی است. برای یکسان‌سازی نرخ ارز

مصمم هستیم، این از اهداف میان مدت بانک مرکزی است و پس از فراهم شدن الزامات، عملیاتی خواهد شد. هدف از شناورسازی نرخ سود در بسته خروج از رکود تغییر روزانه این نرخ نیست و بانک مرکزی حق مداخله در بازار ارز را دارد ولی هدف این است که مداخله و هدایت به گونه‌ای باشد که نرخ ارز واحد جریان پیدا کند. در مورد یکسان‌سازی نرخ ارز ما تابع بازار هستیم و آن بنیان‌های اقتصادی که تعیین‌کننده مسیر و جایگاه اصلی نرخ ارز هست. شرایط اقتصاد کلان، تراز پرداخت‌های کشور، شرایط تورم، مساله رشد اقتصادی، بهره‌وری و ... عواملی هستند که در تعیین منزلت واقعی نرخ ارز تأثیرگذار هستند. هیچ کشوری را نمی‌توانید پیدا کنید که وقتی نرخ ارز یکسان می‌شود کاملاً به بازار محول شود.

وقتی شرایط برای رفتن به سمت نرخ ارز واحد حرکت کرد، باید در آن محدوده، در یک کریدور قابل قبولی ایجاد ثبات شود.

جناب آقای کمیجانی! در سال‌های اخیر نرخ سود بانکی برای مردم خصوصاً آن دسته از افراد که برای ادامه زندگی از قرار دادن سپرده‌ها نزد بانکها استفاده می‌کنند، دارای اهمیت زیادی است. از طرفی نرخ سود سپرده‌ها تعیین‌کننده نرخ سود تسهیلاتی است که بانکها به شرکت‌ها و موسسات مختلف پرداخت می‌کنند. سپرده‌گذاران دوست دارند سود بیشتری بگیرند و تسهیلات‌گیرندگان دوست دارند سود کمتری بابت تسهیلات بپردازند، تعادل میان این دو خواسته متضاد چگونه برقرار می‌شود؟ خصوصاً که دولت مصمم است تورم را مدام کاهش بدهد و رئیس‌جمهوری اخیراً بیان کرده‌اند که ما مانند ۱۰۰ کشور دیگر می‌باید تورم را تک‌رقمی کنیم. با کاهش نرخ تورم، نرخ سود سپرده‌ها کاهش می‌یابد؟ اگر نه چه اتفاقی خواهد افتاد مثلاً زمانی که نرخ تورم ۱۰ درصد شود؟ با کاهش نرخ سود سپرده‌ها، این به معنای خروج سپرده‌ها از بانک است؟ اگر این طور باشد، منابع جایگزین بانک‌ها چه خواهد بود؟

قاعدتاً نرخ سود سپرده‌ها بر اساس تحولات نرخ تورم تعیین می‌شود. در این میان، آنچه که قدرت واسطه‌گری مالی بانکها در یک سطح مناسب را حفظ می‌نماید، تعیین یک نرخ سود واقعی (و نه اسمی) مناسب و معقول است. نرخ سود واقعی از تفاضل نرخ سود اسمی (نرخ اعلامی از سوی بانکها) و نرخ تورم حاصل می‌شود. به عبارت دیگر نرخ سود بانکی باید در سطح بالاتر و با فاصله معقول از نرخ تورم تعیین گردد تا سپرده‌گذاران از سپرده‌گذاری خود متضرر نشوند.

امادر خصوص بخش دوم سوال در خصوص آثار کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی بر خروج سپرده‌ها، به نظر نمی‌رسد کاهش نرخ سود بانکی به خروج سپرده‌ها از بانکها بینجامد، زیرا وقتی نرخ تورم در کشور پایین می‌آید، نرخ بازدهی اسمی در اقتصاد محدود می‌شود و برای سپرده‌گذاران کم‌کم جذابیت نسبی از جذابیت نسبی در مقابل سایر شقوق سرمایه‌گذاری بر خوردار خواهند بود. البته با تداوم کاهش نرخ تورم، نرخ‌های سود سپرده‌ها و تسهیلات نیز روند کاهشی را خواهند داشت و با واقعی‌تر شدن نرخ‌های سود سپرده‌ها از کاهش قدرت خرید و ارزش پول ملی جلوگیری می‌گردد که به نوبه خود زمینه را برای کاهش نرخ سود تسهیلات فراهم می‌نماید. در چنین شرایطی، ضمن تأمین منافع سپرده‌گذاران، در وضعیت نرخ تورم پایین و ثبات قیمت‌ها تسهیلات بانکی به پروژه‌های واقعی و اقتصادی تخصیص داده می‌شود و بدین ترتیب میزان سرمایه‌گذاری افزایش یافته و محیط مناسبی برای تحقق اهداف رشد اقتصادی و افزایش فرصت‌های شغلی فراهم می‌گردد. باید تأکید شود که نرخ تورم بالا و پرنوسان بزرگترین عامل تخریب در فعالیتهای اقتصادی می‌باشد. خوشبختانه با اتخاذ تدابیر اصولی در دولت تدبیر و امید، در مهار تورم و کاهش انتظارات تورمی دستاورد بالایی حاصل شده و سیاست دولت و بانک مرکزی تا حصول نرخ تورم تک‌رقمی دنبال خواهد شد و از اولویت بالایی برخوردار است.

این مطلب از سخنرانی دکتر پرویز عقیلی مدیر عامل بانک خاورمیانه در نشست «نوآوری مالی و آزاد سازی در نظام بانکی» در بیست و چهارمین همایش پولی و بانکی برگرفته شده است

نمونه‌ای برای تحول نظام بانکی

تجدید ساختار نظام بانکی؛ واقعیت و ضرورت

این منوال ادامه داشت تا در سال ۱۹۸۰ مارگارت تاچر نخست وزیر انگلستان شد و بحث خصوصی سازی سکه رایج محافل اقتصادی شد. کره جنوبی در همین زمان و به مدت ده سال یعنی تا سال ۱۹۹۰ اقتصاد متکی به عوامل بازار را پایه و اساس اقتصاد خود قرار داد. مقررات زدایی و آزاد سازی سیستم بانکی نیز در دستور کار قرار گرفت و چندین بانک بزرگ کره جنوبی مشمول خصوصی سازی شدند. در واقع همان اتفاقاتی که در دهه ۱۳۸۰ شمسی برای ما در ایران افتاد. بررسی گزارش‌های آن مقطع زمانی نشان می‌دهد اولاً تعیین سقف نرخ بهره تسهیلات را حذف کردند یعنی پرداخت سود آزاد شد. البته چون هنوز دولت می‌خواست از بانک‌ها برای رشد اقتصادی استفاده کند، نرخ سود سپرده‌ها محدود بود. علیرقم اینکه بعضی بانک‌ها خصوصی شده بودند، هنوز مدیران را مسئولان دولتی‌ها تعیین می‌کردند. (کاملاً مانند ایران که بعضی از بانک‌های دولتی که خصوصی

بازسازی بزرگ و عمیقی را با هزینه‌ای نسبتاً سنگین انجام دهد، باید قدری دقیق‌تر به ساختار شبکه بانکی و جایگاه بانک‌ها در کره جنوبی نگاه کرد. طی سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۹ اکثر بانک‌ها در کره جنوبی دولتی بودند و در حکم ابزار اجرایی (Policy Instruments) برای دولت. به عبارت دیگر دولت‌ها در این کشور برای تأمین مالی توسعه اقتصادی از بانک‌ها استفاده می‌کردند. از آنجایی که نرخ پس‌انداز در کره جنوبی پایین بود هر ساله مقادیر معتناهی تسهیلات ارزی از خارج دریافت می‌شد. رشد اقتصادی کره جنوبی هم طی آن بیست سال بین ۹ تا ۱۰ درصد سود و تورم قابل قبول، ولی در اواخر دهه ۷۰ میلادی به علت افزایش قیمت نفت، تورم در آن کشور افزایش یافته و به حدود ۱۸ درصد رسید. با این وجود کره جنوبی در آن مقطع اقتصاد معقولی داشت و پس از یکی دو سال تورم به تک رقمی کاهش یافت. البته سیستم بانکی همچنان ابزار دولت بودند.

موضوع این نوشته مقایسه‌ای از سیستم بانکی خودمان با نظام بانکی کره جنوبی است. تا قبل از اواسط دهه قبل یا حدود ۲۰۰۰ وضعیت دو سیستم بانکی خیلی مشابه بود. ولی طی دوره ۲۰۰۵-۲۰۰۰ تغییرات اساسی در سیستم بانکی کره جنوبی اتفاق افتاد به نحوی که در دو سال ۲۰۰۸-۲۰۰۷ بحران مالی بین‌المللی، سیستم بانکی کره جنوبی یکی از چند کشور محدود توسعه یافته بود که با مشکل اساسی روبه‌رو نشد.

شروع اصلاحات کره جنوبی پس از بحران مالی شرق آسیا در حقیقت با کمک صندوق بین‌المللی پول (IMF) و بانک جهانی شروع شد. این دو موسسه با اعطای ۵۷ میلیارد دلار تسهیلات جدید به کره جنوبی در خواست تغییرات اساسی در بعضی امور اقتصادی آن کشور از جمله در سیستم بانکی، نمودند.

برای درک این واقعیت که چگونه کره جنوبی توانست چنین

شدند هنوز دولت مدیر عامل و اعضای هیات مدیره آنها را تعیین می کند. به این ترتیب به صورت غیر مستقیم بانکها خواسته دولت را انجام می دهند و استقلال زیادی نداشتند و به همین خاطر هم سردرگمی ها زیاد بود. با این وجود دهه هشتاد میلادی دوران خوبی برای اقتصاد کره جنوبی بود؛ رشد اقتصادی به طور متوسط ۱ تا ۱.۵ درصد بیشتر شد، نرخ تورم تعدیل شد و کسری بودجه زیاد نبود. دولت نیز سیاست کنترل ارز را تعدیل کرده بود و "وان" (KRW) در اواخر هشتاد، ارزش بیشتری در برابر دلار پیدا کرد. در این مقطع دولت به علت کسری بودجه به سرمایه های خارجی در مقیاس محدودی اجازه ورود داد. این روند ادامه داشت تا در سال ۱۹۹۶ کره جنوبی وارد OECD شد.

در همین حال رییس جمهور وقت کره جنوبی اصرار داشت برای تسریع در روند حرکتی کشور باید هر چه زودتر شرایط کشورهای پیشرفته را اعمال کرد. در راستای این رویکرد نیز نرخ بهره بانکی آزاد شد، بانک هایی که هنوز دولتی بودند، خصوصی شدند و در کنار بانک ها به موسسات مالی غیر بانکی نیز برای اعطای تسهیلات کوتاه مدت در حوزه معاملات خارجی مجوز داده شد.

کنترل ها در مورد تسهیلات بلند مدت اما همچنان شدید بود. با این تصمیمات سرمایه گذاری خارجی آسان تر شد و به این ترتیب بانک های کره ای قسمتی از منابعشان از محل ارزهای خارجی تامین می شد.

در گام بعدی طی سال های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۰ قانونی در کره جنوبی تصویب شد به نام BANK ACT که نتیجه اجرای آن دولتی اعلام شدن دو بانک بزرگ با بدهی های سنگین بود. در گام بعدی بانک هایی را که قوی تر بودند مجاب کردند با بانک های ضعیف تر ادغام شوند. همزمان دو موسسه به نام های KAMCO و KDIC تأسیس شدند که وظیفه این دو شرکت ترتیب خرید دارایی های سمی (Toxic Assets) یا تسهیلات معوق و مشکوک الوصول بانک ها و دومی برای تضمین سپرده ها بود چرا که هیچ وقت سپرده گذار در هیچ وضعیت اقتصادی نباید لطمه بخورد. موسسه دیگری نیز برای نظارت بر سیستم پولی و مالی امور ایجاد شد به نام FINANCIAL SUPERVISORY COMMISSION یا همان FSC که مستقل از بانک مرکزی بود. این سه نهاد

ناگفته نماند که کره ای ها در برهه تجدید ساختار هزینه هایی را خصوصاً در مورد دارایی های غیر قابل وصول (Toxic Asset) متحمل شدند.

برای درک این واقعیت که چگونه کره جنوبی توانست چین بازسازی بزرگ و عمیقی را با هزینه های اندکی انجام دهد، باید قدری دقیق تر به ساختار شبکه بانکی و جایگاه بانک ها در کره جنوبی نگاه کرد

اگر قرار باشد سرمایه های خارجی وارد کشور شوند، پیش از آن بانک ها باید بتوانند قدرت رقابت پیدا کنند؛ توانی که تجدید ساختار بانک ها بی تردید پیش نیاز آن است

مجموعاً ۱۶۸ تریلیون وان برای اصلاح ساختار سیستم بانکی کره جنوبی هزینه کردند. این رقم در آن سال ها ۲۸ تا ۳۰ درصد تولید ناخالص داخلی کره جنوبی بود. شاید یکی از پرسش هایی که با بررسی این فرایند مطرح می شود این باشد که این ۱۶۸ میلیارد دلار از چه محلی تأمین شد؟ واقعیت این است که نزدیک ۱۰۰ میلیارد دلار برابر با ۱۰۲ تریلیون وان از محل فروش اوراق قرضه و ۲۸ میلیارد دلار هم از محل کمک های برخی صندوق ها به دولت فراهم شد. در اواخر سال ۲۰۰۰ نیز شش بانک دیگر دولتی شدند. در سال ۲۰۰۱ توصیه بانک مرکزی این بود که بانک ها ادغام بشوند.

هنگام شروع اصلاحات تعداد ۳۳ بانک در کره جنوبی فعالیت داشتند. ۲۶ بانک تجاری و ۷ بانک تخصصی، پس از اصلاحات تعداد بانک های کره جنوبی به ۱۹ بانک شامل

۱۴ بانک تجاری و ۵ بانک تخصصی تقلیل یافت. شش بانک تجاری و ۴ بانک تخصصی به دلیل کفایت سرمایه لازم اجازه ادامه فعالیت پیدا کردند. پنج بانک تجاری و یک بانک تخصصی تعطیل شدند و ۲ بانک تخصصی در هم ادغام شدند. از پانزده بانک تجاری باقیمانده تعدادی افزایش سرمایه دادند و باقی در هم ادغام شدند. که در نهایت ۱۴ بانک تجاری و ۵ بانک تخصصی باقی ماندند.

بنا بر این سخن بر سر این است که حمایت از این قبیل مؤسسات با هدف حفظ آنها به هر شیوه و قیمتی چه پیامدهای ناگواری برای اقتصاد کشور به دنبال دارد. به همین خاطر نیز علم و تجارب اقتصاد امروز می گوید اگر بانک یا موسسه ای ورشکست می شود باید از گردونه حذف شود. باید از اقتصاد مقررات زدایی کنیم چه بانکداری، چه کشاورزی و چه تولید و... اگر این قبیل مؤسسات نتوانند خود را با روز تطبیق دهند، سرپا ننگه داشتن آنها الزاماً به نفع کشور نیست بلکه باید کنار بروند. در اقتصاد دنیا مثال های فراوانی برای چنین بنگاه هایی وجود دارد مانند کمپانی گداک در آمریکا که بعد از ۱۵۰ سال وجود داشت که دیگر تولیداتش مشتری نداشت، تعطیل و بسته شد. حدود ۴۰ سال قبل در ایالات متحده نزدیک به ۱۶ هزار بانک فعالیت می کردند. امروز حدود ۶ هزار بانک در حال فعالیت هستند.

البته خیلی از آن ها توسط بانک های دیگر خریداری شدند ولی تعداد زیادی هم به دلایل مختلف از جمله کسری سرمایه، تقبل ریسک نامناسب و بالاخره مدیریت ناکارآمد ورشکسته شدند. بانکی مثل گنتیننتال بانک شیکاگو نیز مثال دیگری است. این بانک در یک مقطع زمانی هفتمین بزرگترین بانک آمریکا بود ولی از آنجایی که مدیریتش عملکرد خوبی نداشت، ورشکست شد.

البته در تمام این موارد سپرده های مردمی محفوظ بوده و در حالت ورشکستگی بانک ها لطمه ای به آن ها وارد نشده است. باید توجه داشت که چه در کره جنوبی و چه در آمریکا، یکی از نکات اساسی و عمده قوانین ورشکستگی است. موسساتی که در وضعیت مناسبی قرار ندارند و به گردن کشور آویزان هستند، مطمئناً با حذف این مؤسسات اقتصاد کشور پویا تر شده و از رشد مناسبتری برخوردار خواهد شد.

تأثیرات نرخ سود بر اقتصاد خانوارها

لیلا عابدی | روزنامه نگار

نرخ سود بانکی اعم از سود سپرده ها و تسهیلات از آن دسته مقولاتی است که به دو شیوه مستقیم و غیر مستقیم بر زندگی مردم تأثیر می گذارد. دامنه و جنس این اثر گذاری خلاف تصور رایج از مقدار پولی که باید بر اساس نرخ سود تسهیلات به بانک برگردانیم یا پولی که بر مبنای نرخ سود سپرده ها باید از محل سپرده گذاری در بانک دریافت کنیم، بسیار فراتر و عمیق تر است.

معمولاً افکار عمومی جامعه بانگاهی غیر تخصصی و صرفاً بر اساس درکی که از تأثیر گذاری نرخ سود بانکی بر بازپرداخت تسهیلات یا سود دریافتی از سپرده هایشان نزد بانک ها می گذارد، اخبار مرتبط با این موضوع را با حساسیت و جدیت پیگیری می کنند.

بی گمان اگر مردم می دانستند مقوله نرخ سود بانکی در بسیاری از شئون معیشت و اقتصاد خرد آنان تأثیرات غیر مستقیم دارد، میزان حساسیت ها و پیگیری آنها افزایش می یافت.

به دیگر سخن اگر شیوه و میزان تأثیر نرخ سود بانکی بر تورم، اشتغال، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، تراز تجاری و میزان ثبات اقتصادی بر همگان روشن بود، بدون شک تصمیم گیری در مورد این نرخ برای دولت ها بسیار حساس تر و دشوار تر می شد، چرا که خود را در قبال پیامدهای تصمیماتشان در این مورد برابر افکار عمومی کشورشان پاسخگو می دانستند. اما چرا مقوله نرخ

بی گمان اگر مردم می دانستند مقوله نرخ سود بانکی در بسیاری از شئون معیشت و اقتصاد خرد آنان تأثیرات غیر مستقیم دارد، میزان حساسیت ها و پیگیری آنها افزایش می یافت

سود بانکی این اندازه در اقتصاد مهم و تأثیر گذار است؟ برای پاسخ به این پرسش ناگزیر باید مفهوم نرخ سود بانکی را واکاوی کرد.

نرخ سود بانکی چیست؟

پیش از پرداختن به این موضوع، این تذکر لازم است که آنچه در ادامه بیان می شود با فرض پذیرش مفاهیم و چارچوب های اقتصاد کلاسیک و مرسوم در دنیا است که طبیعتاً با قواعد بانکداری اسلامی سازگاری تام و تمام ندارد.

بحث در نوشته حاضر صرفاً تبیین مفهوم بهره فارغ از حرمت و حلیت آن و تأثیر آن در حوزه های مختلف اقتصادی است.

در ادبیات اقتصادی و منابع کلاسیک این علم، به بهای پول وام گرفته شده نرخ بهره اطلاق می شود. به عبارت دیگر هرگاه مبلغی پول برای مدت معینی به وام داده شود، مبلغی که در آینده وام گیرنده به وام دهنده

می پردازد، بیش از مبلغ دریافتی اولیه خواهد بود. این پرداخت اضافی یا نرخ بهره را می توان به صورت نسبت مابه التفاوت مبلغ دریافتی و مبلغ بازپرداخت در پایان یک دوره معین به کل پول دریافتی بیان کرد. بر مبنای این تعریف زمانی که شخصی از بانک وام می گیرد باید بهایی را علاوه بر اصل وام بابت در اختیار داشتن این پول به بانک بپردازد. نرخی که در واقع به عنوان اجاره این پول تعریف می شود همان نرخ سود تسهیلات بانکی است. از سوی دیگر وقتی فردی پولی را نزد بانک سپرده گذاری می کند، بانک در ازای در اختیار داشتن این پول باید مبلغی را به سپرده گذار که در حقیقت مالک پول است، پرداخت کند.

این مبلغ تابع نرخی است که به عنوان نرخ اجاره پول توسط فرد به بانک دریافت می شود و همان نرخ سود سپرده های بانکی است. حال ممکن است این پرسش مطرح شود که دلیل پرداخت مبلغی بیش از اصل پول به قرض دهنده چیست؟ پاسخ این پرسش در واقع در اصل ارتباط میان د و طرف قرض دهنده و قرض گیرنده و شرایطی است که این تبادل در آن انجام می گیرد. موارد ذیل را می توان دلایلی دانست که بر اساس آن بازپرداخت مبلغی بیش از آنچه قرض داده شده را دارای توجیه می کند.

۱ ربحان زمانی: مبلغ وام داده شده در حقیقت پس اندازی است که در اثر تعویق مصرف بوجود آمده است. هر اندازه تمایل به مصرف پول در زمان حال نسبت به مصرف آینده آن زیادتر باشد، بدیهی است که مبلغ بیشتری باید برای تعویق مصرف پول پرداخت، یعنی نرخ بهره بیشتر خواهد بود.

طور متوسط در این سالها بالای ۱۸/۵ درصد بود یعنی چیزی در حدود ۵/۵ درصد بالاتر از نرخ سود تعیین شده برای سپرده های ۵ ساله! چنین تفاوتی به معنای کاهش مستمر ارزش سپرده های مردم نزد بانک ها بود و نتیجه آن هم کاملاً مشخص: خروج سپرده ها از شبکه بانکی و هجوم این نقدینگی سرگردان به بازارهای مختلف خصوصاً بازارهای سنتی.

به عبارت دیگر تعیین نادرست نرخ سود سپرده های بانکی علاوه بر اینکه سپرده گذاران در بانک ها را که بخش بزرگی از آنان افراد با ریسک پذیری پایین هستند، از یک درآمد مستمر کم ریسک محروم کرد، معیشت و زندگی بسیاری از مردم را با بالا بردن قیمت مسکن دستخوش تحولاتی ناگوار ساخت.

از سوی دیگر هم با تهی شدن بانک ها از سپرده ها عملاً منابع بانکی برای پرداخت تسهیلات دچار مضیقه ای شدید شد و فعالان اقتصادی که هدف از کاهش دستوری نرخ سود تسهیلات، کمک به آنان عنوان می شد در عمل از همان منابع و تسهیلات بانکی پیشین هم محروم شدند.

این اتفاق هم به صورت غیرمستقیم بر زندگی عموم مردم تأثیر گذاشت؛ کاهش نرخ تشکیل سرمایه ثابت، تعدیل نیرو در بنگاه های مولد و در نتیجه بیکاری از جمله این تأثیرات بود. از این رو به نظر می رسد باید با نصب العین قرار دادن این تجربه تلخ، دولت و نهادهای ناظر بر بازار پول از مداخلات قیمتی و دستوری در بازار بپرهیزند و اجازه بدهند بانک ها روابط خود را با مشتریانانشان مبتنی بر نفع دوسویه تنظیم کنند.

اگر قرار بر این باشد که نرخ سود سپرده های بانکی از سوی نهاد سیاستگذار به گونه ای تعیین شود که این نرخ از متوسط نرخ تورم موجود در اقتصاد کشور کمتر باشد در واقع سپرده گذاران به نوعی گرفتار کاهش مستمر ارزش سپرده های خود نزد بانک ها می شوند

تعیین این نرخ چگونه عمل کنند؟ به بیانی دقیق تر اگر بخواهیم این پرسش را ناظر بر شرایط اقتصاد ایران و در بستر قوانین و مقررات کشورمان طرح کنیم باید بگوییم شورای پول و اعتبار به عنوان نهاد سیاستگذار باید چگونه نرخ سود بانکی را تعیین کند؟

ارائه مدلی کارآمد و صحیح برای این موضوع مستلزم این است که همگان بر این نکته اتفاق نظر داشته باشند که حفظ حقوق و ارزش پول سپرده گذاران در بانک ها، مهم ترین و اساسی ترین وظیفه هر بانک است. از این رو نهادهای سیاستگذار باید از وضع قوانین و مقرراتی که با این مسئولیت ذاتی بانک ها در تضاد باشد، پرهیز کنند.

نقطه پیوند نرخ سود سپرده های بانکی با معیشت و حقوق سپرده گذاران بانکی هم دقیقاً همین جا

است؛ اگر قرار بر این باشد که نرخ سود سپرده های بانکی از سوی نهاد سیاستگذار به گونه ای تعیین شود که این نرخ از متوسط نرخ تورم موجود در اقتصاد کشور کمتر باشد در واقع سپرده گذاران به نوعی گرفتار کاهش مستمر ارزش سپرده های خود نزد بانک ها می شوند و این کاهش در شرایطی که بانک ها ملزم به رعایت مقررات وضع شده هستند، عملاً بانک ها را در انجام وظیفه ذاتی و قانونی خود دچار مشکل می کند. مقایسه نرخ تورم طی سال های ۸۵ تا ۹۰ مثال بسیار روشنی از این موضوع است؛ اصرار بر کاهش دستوری نرخ سود تسهیلات، بانک ها را عملاً ناگزیر از کاهش نرخ سود سپرده ها کرده بود و این در حالی بود که نرخ تورم به

۲ امکان غیر نقدینگی: وام دادن عموماً به معنای مبادله پول با یک دارایی غیر پولی است که به عنوان یک وسیله پرداخت برای کالاها و خدمات مورد پذیرش همگان نیست. هر گاه قبل از تاریخ سررسید، نیاز وام دهنده به پول بیش از موجودی او باشد، ناچار باید یا دارایی غیر پولی خود را به پول تبدیل کند، یا دست به استقراض بزند.

این تبدیل دارایی غیر نقدی به وجه نقد ممکن است با مشکلات، تاخیر و حتی زیان همراه باشد، بنا بر این معاوضه یک دارایی نقدی (یعنی پول) با دارایی دیگری که از نقدینگی کمتری برخوردار است، می تواند در صورت نیاز وام دهنده به پول، متضمن ریسک زیان برای او باشد. به همین خاطر در جریان وام دادن تقبل این ریسک باید جبران شود، و به همین دلیل است که ضرورت وجود نرخ بهره را توجیه می کند.

۳ امکان نکول: ممکن است وام دهنده نسبت به باز پرداخت وام از سوی وام گیرنده مطمئن نباشد و وام در حقیقت نکول نشود. تقبل این ریسک نیز دلیل دیگری است برای وجود نرخ بهره. میزان چنین ریسکی نیز به نوع وام پرداختی بستگی دارد.

۴ تورم: هر گاه تورم در اقتصاد وجود داشته باشد، ارزش واقعی مبلغ وام تا زمان سررسید به نسبت میزان تورم کاهش خواهد یافت. بدین ترتیب برای جبران خطر کاهش قدرت خرید پول وام دهنده، وجود نرخ بهره ضرورت می یابد.

نرخ سود و مسئله حفظ حقوق ذینفعان

مسئله اصلی در این باره خود را بیش از پیش نمایان می سازد؛ بانک ها به عنوان بنگاه های اعتباری که کانون پرداخت و دریافت هر دو نوع سود به سپرده ها و تسهیلات هستند باید در

در این رهگذر جناب آقای دکتر عقیلی قبل از تاسیس بانک خاورمیانه طرحی خیرخواهانه را که در جهت خدمت به اقتصاد ملی است با اینجانب در میان نهادند. امیدوارم که بانک خاورمیانه و سایر بانک‌های کشور در این رهگذر مساعی جمیله خود را معمول دارند.

ایجاد محیط تفاهم آمیز با اقتصاددانان کشور

همان طوری که ما صنعت‌گران و سایر بخش‌های اقتصادی و بانک‌های کشور تشکل‌های خود را داریم بانک‌های کشور نیز با توسل به اقتصاددانان مجرب میهن باید هم خود را قدرتمند کنند و هم اقتصاد ملی را یاری دهند.

ما صنعت‌گران با بنیه‌های مالی بسیار محدود خود در طول حیاتمان پیوسته در تشکل‌هایمان با بهره‌گیری از کارشناسان و اقتصاددانان اقدام به تدوین استراتژی‌های توسعه صنعتی و اصلاحات قوانین مالیاتی و کار کرده‌ایم و متجاوز از ده‌ها هزار صفحه کارهای کارشناسی برای دولت انجام داده‌ایم که از آن جمله اصلاحات قانون کار، تدوین قانون فضای کسب و کار، اصلاح قانون مالیات‌ها، نفی مداخلات اداری دولت، اصلاح اصل ۴۴ قانون اساسی و ده‌ها مورد دیگر برای خدمت به کارآفرینی و تولید و اعتلای اقتصاد ملی است. با عنایت به توان مالی و معرفت‌های اقتصادی بانک‌ها و بانک خودمان، بانک خاورمیانه این توقع وجود دارد که توجه کافی به این نوع خدمات منتهی به اقتصاد آزاد را داشته باشد. از جمله مهم‌ترین این موارد محورهای ذیل هستند:

- اصلاح روابط مالی دولت با نظام بانکی کشور
- سیاست‌های پولی باثبات و پایدار
- ارتقای تکنولوژی بانکی
- نظارت پیشگیرانه قبل از وقوع ضایعه
- تعامل سازنده نظام بانکی با بانک مرکزی
- تهیه نظام رتبه‌بندی مشتریان
- تلاش در جهت ارتقای محبوبیت بانک‌های خصوصی نزد بنگاه‌های اقتصادی و صنعتی

متأسفانه برخی از صاحبان کسب و کار از بانک‌های خصوصی به دلایل غیرموجه بدگویی می‌کنند و متأسفانه بانک را که یک بنگاه اقتصادی است با موسسه خیریه اشتباه می‌گیرند. غافل از اینکه سود بانکی مجموعه‌ای است از هزینه‌های قیمت پول، هزینه‌های بانکها، سود سهامداران و غیره. لذا توصیه می‌شود تا بانک‌ها و بانک خودمان بانک خاورمیانه به مسئولیت اجتماعی شرکتها و CSR به عنوان اقدامی که می‌تواند آگاهی‌های اجتماعی آحاد جامعه و از جمله صاحبان کسب و کار را بالا برده و توان بانک‌ها را در انجام فعالیت‌های اجتماعی و تاثیرگذار جلوه‌گر کند، اقدام نمایند.

پایش و حسابرسی بانک‌ها و موسسات عمومی

پایش و حسابرسی و ارزیابی امری اجتناب‌ناپذیر است و هر نظامی که حیات اقتصادی دارد ضروری است تا بوسیله دستگاه‌های بی‌طرف ارزیابی و حسابرسی شود.

محسن خلیلی عراقی در مجمع بانک خاورمیانه چه گفت؟

ضرورت حمایت از نظام بانکی و تحولات آن

مهندس محسن خلیلی عراقی از پیشکسوتان حوزه صنعت و از جمله کارآفرینان شناخته‌شده ایران است. این فعال با سابقه علاوه بر حضور مستقیم در عرصه تولید و کارآفرینی، دیدگاه‌های تئوریک و تجارب ارزشمندی نیز در مورد رابطه میان بخش واقعی و غیر واقعی اقتصاد دارد. مهندس خلیلی به عنوان پیشکسوت صنعت میهمان مجمع عمومی بانک خاورمیانه بود و نقطه نظرات خود را در مورد رابطه بانک‌ها و صنایع به اختصار بیان کرد.

صنعتی کردم که اقدامی موازی با استراتژی توسعه صنعتی کشور که توسط دکتر نیلی تدوین شده بود، تلقی شد.

در آن دوران با بهینه‌کاری و شاخص‌گذاری نمودن کشورهای آسیایی، اروپایی و آمریکای جنوبی این نتیجه حاصل شد که نیم قرن از کنترل قیمت‌ها گذشته و این اقدام مخرب اقتصادی منسوخ شده است و در این راستا مطالب زیادی تهیه و نشر کردم. امروز نیز معتقدم قیمت پول باید بری از مداخلات اداری دولت باشد و در بازار و مکانیزم عرضه و تقاضا تعیین شود.

تعالی، رسالت بانکداری خصوصی

گردانندگان بانک‌ها و از جمله بانک خاورمیانه باید عنایت داشته باشند که بانکداری منحصراً انتفاعی و رعایت مصالح سهام‌داران و سپرده‌گذاران نیست بلکه بانک یک رسالت اقتصادی دارد که باید به مصالح اقتصادی و رشد درآمد ناخالص ملی کمک و مشتریان خود را از بین خدمت‌گزاران توسعه اقتصادی کشور انتخاب کند و نیز در دادن اعتبارات از اقداماتی که سبب افزایش تورم و لطمه به اقتصاد ملی شود پرهیز نماید.

به سبب رکود تورمی و شاخص‌های نامطلوب اقتصادی، ما صنعت‌گران با دشواری‌های فراوانی برای ایفای مسئولیت‌های صنعتی خود مواجه ایم که از جمله مهمترین آنها کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش می‌باشد.

بخش مهمی از این مشکل از طریق نظام بانکی قابل رفع و بخش دیگری به حوزه بازار سرمایه و بورس باز می‌گردد. به هر حال ما صنعت‌گران ضمن آن که محدودیت‌های بانک‌ها را درک کرده و از انبوهی از بدهی‌های معوقه آنها آگاهیم اما گمان می‌کنیم با تغییراتی در بعضی از شیوه‌ها و روش‌های بانکی می‌توان این محدودیت‌ها را کاهش و امکان فراختری برای کمک به بنگاه‌های اقتصادی ایجاد کرد.

ما نیز به سهم خود تلاش می‌کنیم تا از مداخلات اداری دولت جلوگیری کرده تا پس‌انداز کنندگان منابع بیشتری را برای کسب منافع مشروع در بانک‌ها سپرده‌گذاری کرده و با افزایش توان بانک‌ها تسهیلات بیشتری به واحدهای موفق صنعتی و تولیدی اختصاص دهند و در نتیجه ارتقاء تولید ناخالص ملی حاصل گردد.

آزاد کردن بنگاه‌ها از مداخلات اداری دولت

۱۲ سال قبل با سرپرستی و هزینه خود و کمک کارشناسان معظم اقدام به تدوین راهکارهای توسعه

گردانندگان

بانک‌ها و از جمله

بانک خاورمیانه

باید عنایت داشته

باشند که بانکداری

منحصراً انتفاعی

و رعایت مصالح

سهام‌داران و سپرده

گذاران نیست بلکه

بانک یک رسالت

اقتصادی دارد

باورهایی در مورد رابطه بخش واقعی و غیر واقعی اقتصاد

سروش صاحب فصول | روزنامه نگار

اختلاف و چالش بر سر تأمین منابع مالی از طریق بانک‌ها این روزها نه تنها در کشور ما بلکه در برخی از کشورهای دیگر امری شایع و پر دامنه است. بنگاه‌های تولیدی و خدماتی دائماً بانک‌ها را به عدم همکاری در پرداخت تسهیلات، بالا بودن هزینه‌های تأمین مالی و سنگ اندازی در مسیر دسترسی متقاضیان اعتبارات بانکی به این منابع متهم می‌کنند. از سوی دیگر نیز بانک‌ها، مدیران بنگاه‌های متقاضی تسهیلات را افرادی می‌نامند که به دریافت تسهیلات ارزان قیمت، عدم پایبندی به بازگرداندن تسهیلات دریافتی در موقع تعیین شده و... بد عادت شده‌اند.

در میانه این اختلافات، اقتصاددانان و ثورپسین‌های توسعه، امروزه اطمینان دارند که موفقیت برنامه‌های اقتصادی در ایجاد توسعه متوازن و حرکت بخشی در حوزه‌های مختلف مستلزم برقراری رابطه‌ای شفاف و در عین حال هم افزا میان بخش‌های واقعی و غیر واقعی در یک پیکر اقتصادی در قه و اندازه ملی است. به عبارت دیگر بررسی تجارب کشورهای موفق نشان می‌دهد هر زمان دولت‌ها به عنوان نهادهای ناظر و سیاستگذار توانسته‌اند میان فعالان و ارکان متعدد بخش واقعی و غیر واقعی اقتصاد کشور خود رابطه‌ای متوازن و حمایتگر برقرار کنند، محصول هم افزایی این دو بخش، حرکت مستمر اقتصاد کشور به سمت اهداف تعیین شده بوده است. البته نمونه‌های نقض فراوانی هم در دنیا وجود دارد یعنی هر گاه در اقتصاد یک کشور دو بخش واقعی و غیر واقعی در موقعیت رقیب یکدیگر قرار گرفته‌اند، نتیجه عقیم ماندن سرمایه‌گذاری‌ها و فعالیت‌های در هر دو بخش بوده است.

تعریف کارکردها، عامل شفافیت رابطه

یکی از کلیدی‌ترین فاکتورهایی که برقراری رابطه‌ای هم افزا و شفاف میان بخش‌های واقعی و غیر واقعی اقتصاد

کمک شایانی می‌کند، اتفاق نظر و توافق عملی در مورد کارکرد اجزای هر دو بخش است. تا زمانی که جایگاه و نقشی که بنگاه‌های تولیدی و خدماتی در حوزه‌های مختلف در ایجاد اشتغال، تولید ناخالص داخلی و تنظیم تراز تجاری، مشخص نباشد طبیعتاً نمی‌توان انتظار داشت، شیوه تأمین مالی این بنگاه‌ها و هزینه‌ای که باید برای تهیه اعتبارات لازم بپردازند، مشخص باشد.

از سوی دیگر هم اگر تلقی حاکم از کارکرد بنگاه‌های اعتباری مختلف از بانک‌ها گرفته تا بازار سرمایه و... این باشد که این واحدها ملزم و موظف به تأمین مالی بخش واقعی اقتصاد به هر شیوه و هر قیمتی هستند، دور از انتظار نیست که فعالان بخش غیر واقعی برای صیانت از منافع خود دست به استفاده شیوه‌های غیر شفاف بزنند.

به همین اعتبار به نظر می‌رسد گام نخست برای حل مشکل رابطه میان بخش‌های واقعی و غیر واقعی اقتصاد، باز تعریف و توافق بر سر نقش بنگاه‌ها و نهادهای اعتباری در اقتصاد ایران است. تعریف این جایگاه و کارکرد هم باید متناسب با قوانین حاکم و بالادستی ناظر بر

این بخش صورت گیرد. یعنی مشخص شود ذی‌نفعان یک بنگاه اعتباری چه کسانی هستند و بنگاه‌ها اعتباری در قبال هر یک از این ذینفعان چه مسئولیتی دارد و اولویت با حفظ منافع کدام یک از ذی‌نفعان است. بررسی قوانین حاکم بر فعالیت بنگاه‌های اعتباری یعنی قانون پولی و بانکی و قانون بانکداری بدون ربا نشان می‌دهد روح حاکم بر این دو قانون، اولویت بخشی حفظ حقوق و منافع سپرده‌گذاران در بانک‌ها است. به این معنا که بانک به عنوان وکیل سپرده‌گذاران در درجه اول موظف است حقوق سپرده‌گذاران و ارزش پول آنان را حفظ کند. به این ترتیب اگر پرداخت تسهیلات به بنگاه‌های فعال در بخش واقعی اقتصاد

احتمال به خطر افتادن منافع سپرده‌گذاران یا کاهش ارزش سپرده‌ها را به همراه داشت باید از اعطای تسهیلات خودداری کند. التزام عملی به چنین تلقی و برداشتی از وظیفه بانک می‌تواند تا حدود زیادی از دامنه توقعات و انتظارات نسبت به شبکه بانکی کشور بکاهد و نگاهی منطقی به جایگاه و کارکرد بانک‌ها بوجود آورد.

در چنین شرایطی اما قطعاً این پرسش مطرح می‌شود که چه موانعی بر سر راه درک این کارکرد برای شبکه بانکی کشور وجود دارد.

انگاره‌های رایج اما نادرست

واقعیت این است که رواج برخی انگاره‌ها و باورهای نادرست در میان فعالان و گاه کارشناسان اقتصادی باعث شده است تا سوء تفاهم‌های فراوانی در مورد رابطه بانک‌ها و متقاضیان دریافت تسهیلات بانکی بوجود بیاید. در یک نگاه کلی شاید بتوان مهم‌ترین باورهای نادرست اما رایج را در دو محور ذیل خلاصه کرد:

در نظر گرفتن سهم غیر واقعی برای هزینه‌های تأمین مالی در قیمت تمام شده

اعتقاد به گره گشای بودن افزایش تسهیلات بانکی در زمان رکود برای بالا بردن تولید

به عبارت دیگر با اینکه بررسی‌ها نشان می‌دهد سهم تأمین هزینه مالی از محل تسهیلات بانکی در میان بنگاه‌های کشور به طور متوسط بین ۳ تا ۶ درصد است، یک باور نادرست در میان بسیاری از فعالان اقتصادی قائل به این است که این سهم بالغ بر بیست و گاه بیشتر نیز هست.

همین باور باعث می‌شود کوچکترین تغییری در نرخ تسهیلات بانکی، خیانت به تولید، زیاده خواهی بانک‌ها و سودجویی تعبیر شود.

با اینکه بررسی‌ها نشان می‌دهد سهم تأمین هزینه مالی از محل تسهیلات بانکی در میان بنگاه‌های کشور به طور متوسط بین ۳ تا ۶ درصد است، یک باور نادرست در میان بسیاری از فعالان اقتصادی قائل به این است که این سهم بالغ بر بیست درصد و گاه بیشتر نیز هست

گزارشی از مجمع عمومی عادی و فوق العاده بانک خاورمیانه

مدیرعامل بانک خاورمیانه با اشاره به مهمترین شاخصهای عملکرد این بانک در بازار پول کشور به تشریح دستاوردهای بانک در حوزه های جذب منابع، اعطای تسهیلات، توسعه خدمات نوین و خدمات بانکداری بین المللی پرداخت.

دستور جلسه مجمع عمومی عادی به این شرح قرائت و به رای گذاشته شد:

- قرائت گزارش هیات مدیره به مجمع عمومی عادی بانک خاورمیانه توسط جناب آقای مجید نور محمدی معاون مدیرعامل در امور مالی
  - تصویب صورت های مالی سال ۱۳۹۳
  - تعیین موسسه حسابرسی و بازرسی اصلی
  - تعیین روزنامه های رسمی برای درج آگهی تقسیم سود
  - تعیین پاداش اعضای هیات مدیره و تعیین حق حضور اعضای غیر موظف
- در ادامه مجمع عمومی فوق العاده تشکیل جلسه داد و پس از ارایه توضیحات رییس مجمع جناب آقای نایبی اهرنجانی تغییرات اصلی اساس نامه جدید و الزامات بانک مرکزی و سازمان بورس اوراق بهادار، سهام داران گرامی به تغییرات اساس نامه رای مثبت دادند.

مجمع عمومی عادی و فوق العاده بانک خاورمیانه روز ۵ شنبه ۵ تیرماه در سالن همایش های تلاش برگزار شد.

از ساعت ۹ صبح سهام داران برای دریافت برگه سهام خود و موارد مربوط به مجمع عمومی از جمله گزارش هیات مدیره به مجمع و اساسنامه پیشنهادی که در جلسه مجمع عمومی فوق العاده به رای گذاشته شد، به محل مجمع وارد شدند.

با حاضر شدن بیش از ۶۰ درصد سهام داران، جلسه با حضور مهندس محسن خلیلی عراقی رییس سنی جلسه و سخنان ایشان در مورد مسائل بانکداری در کشور آغاز شد. بعد از سخنان ایشان، هیات رییس مجمع با حضور آقایان خسرو نایبی به عنوان رییس مجمع، دکتر پرویز عقیلی (مدیرعامل و نایب رییس هیات مدیره)، آقای مهندس منوچهر ملکینی فرد و آقای مهندس سید حسین سلیمی به عنوان ناظرین مجمع و آقای علی خلیلی سادات لو به عنوان منشی تشکیل شد. پس از تشکیل هیات رییس جناب آقای دکتر پرویز عقیلی سخنان خود را آغاز کرد.

بخش اصلی سخنان آقای دکتر پرویز عقیلی مدیرعامل بانک معطوف به فعالیت های زیربنایی و برنامه های آتی بانک در حوزه های مختلف بود.

جناب آقای خسرو نایبی اهرنجانی به عنوان رییس هیات مدیره بانک خاورمیانه در جایگاه ریاست مجمع قرار گرفتند

باقرار گرفتن اعضا
در جایگاه خود جلسه
مجمع عمومی وارد
بررسی دستور نشست

دست‌ها به نشانه
موافقت با یکی از
دستورهای جلسه
بلند شده‌اند. تمامی
مواردی که برای
رای گیری در مجمع
قرار داده شده بود با
اکثریت آرا تصویب
شد

گاهشمار ۳۰ سال نرخ سود تسهیلات در قالب عقود مبادله ای بانکی از ۱۳۶۳ تا ۱۳۹۳

صنعت و معدن: ۶٪ تا ۱۲٪

سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۸

مسکن و ساختمان: ۸٪ تا ۱۲٪

نخستین سال اجرای قانون بانکداری بدون ربا

کشاورزی: ۴٪ تا ۸٪

بازرگانی و خدمات: ۸٪ تا ۱۲٪

سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۶

نرخ سود تسهیلات در بخش‌های مختلف به تدریج افزایش یافت. این افزایش متأثر از رشد بی‌سابقه نرخ تورم طی این سال‌ها بود

سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱

رکوردشکنی نرخ تورم در سال ۷۵ به حدود ۴۷ درصد تأثیر خود را بر نرخ تسهیلات گذاشت و سیر نرخ را صعودی‌تر کرد

صنعت و معدن: ۱۱٪ تا ۱۹٪

صنعت و معدن: ۱۷٪ تا ۱۹٪

مسکن و ساختمان: ۱۲٪ تا ۱۶٪

مسکن و ساختمان: ۱۵٪ تا ۱۹٪

کشاورزی: ۶٪ تا ۱۶٪

کشاورزی: ۱۳٪ تا ۱۶٪

بازرگانی و خدمات: ۱۸٪ تا ۲۵٪

بازرگانی و خدمات: ۲۲٪ تا ۲۵٪

صادرات: ۱۸٪

صادرات: ۱۸٪

سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۸

صنعت و معدن: ۱۵% تا ۱۶%   بازرگانی و خدمات: ۲۱%

کاهش تدریجی نرخ تورم،
نرخ سود تسهیلات را در برخی
بخش‌ها مجدداً کاهش داد

مسکن و ساختمان: ۱۵% تا ۲۱%

صادرات: ۱۷%

کشاورزی: ۱۳/۵%

سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۸

آغاز کاهش دستوری نرخ سود تسهیلات
روندی از سرکوب قیمتی را کلید زد که به
کاهش ظاهری نرخ‌ها انجامید و تفاوت نرخ‌ها
نیز میان بخش‌های مختلف از بین رفت

سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲

طی این سال‌ها روند کاهش دستوری متوقف
شد و نرخ‌ها با کاهش از ۱۴ به ۱۲ ثابت ماندند

صنعت و معدن: ۱۴%

صنعت و معدن: ۱۲%

مسکن و ساختمان: ۱۴%

مسکن و ساختمان: ۱۲%

کشاورزی: ۱۴%

کشاورزی: ۱۲%

بازرگانی و خدمات: ۱۴%

بازرگانی و خدمات: ۱۲%

صادرات: ۱۴%

صادرات: ۱۲%

صنعت و معدن: ۲۲%

سال ۱۳۹۳

مسکن و ساختمان: ۲۲%

ناکارآمدی نرخ سود برای
عقود مبادله‌ای سهم این عقد
را در تسهیلات تقریباً به صفر
رسانده بود بنا بر این شورای
پول و اعتبار نرخ سود عقود
مبادله‌ای و کف عقود مشارکتی
را ۲۲ درصد تعیین کرد

کشاورزی: ۲۲%

بازرگانی و خدمات: ۱۲%

صادرات: ۲۲%

اهمیت مقررات بین المللی بانکداری برای اقتصاد ایران

در ۱۶ دسامبر سال ۲۰۱۳ آقای دراگی رئیس کل بانک مرکزی اروپای سخنانی نگرانی خود را از وضعیت بانکهای جمهوری ایرلند اعلام و بر تغییراتی جدی و سریع که باید در سیستم بانکی ایرلند صورت بگیرد تاکید می کند. به دنبال سخنان آقای دراگی سهام اکثر بانکهای ایرلند سقوط کرد.

دکتر مرتضی بیبا

مدیر ارشد ریسک بانک خاورمیانه

آقای ماریو دراگی در جواب نامه حزب اپوزوسیون ایرلند با زبانی دیپلماتیک می گوید که تغییرات سازمانی بانکهای ایرلند کافی نیستند، هنوز میزان وام های غیرجاری بسیار بالاست و ادامه حیات بانکهایی که ملی شده اند مورد تردید است. به زبانی دیگر آقای دراگی عملا اشاره به بستن بعضی از بانکهای ایرلند دارد و در ادامه نامه، جدی بودن خود در این مورد را به وضوح بیان می کند. او می گوید بانکهای ایرلند تا حالا مورد حمایت بانک مرکزی اروپا بوده اند. این جمله یعنی که اگر تغییرات مورد نظر صورت نگیرند بانکهای ایرلند دیگر از حمایت بانک مرکزی اروپا برخوردار نخواهند بود و احتمالا ایرلند مجبور به خروج از حوزه یورو خواهد شد. در ادامه آقای دراگی صریحا می گوید که بانک مرکزی ایرلند در محاسبات کفایت سرمایه نگاه به آینده نداشته و در آزمون بحران سهل گیری کرده است.

محتوای این نامه، قانونی شدن مقررات جدید بازل، قوانین جدید بانکداری آمریکا، اجرای انواع مدل های آزمون بحران در اروپا و آمریکا، و دیگر سخنان آقای دراگی، همگی نشان از تغییرات جدی و مهمی در نظام بانکداری جهان دارند. مهم ترین موضوع مقررات بانکی بین المللی عدم نیاز بانکها به کمک دولت خصوصا به طور سیستماتیک در شرایط بحرانی است. برای رسیدن به این منظور اجازه به ورشکستگی، تحت کنترل گرفتن و بستن بانکهایی که از سرمایه کافی برخوردار نیستند دارای اهمیت خاصی هستند. (حمایت از سپرده گذاران از طریق ایجاد بیمه های دولتی برای سپرده ها صورت می گیرد.) برای رسیدن به اهداف بالا، نهادهای ناظر مقررات کلی زیر را در دستور کار خود قرار داده اند که به صورت پیمان های بازل در

سطح بین المللی توسعه پیدا می کنند؛ افزایش حقوق صاحبان سهام، کم کردن سرمایه گذاری بانکها در دارایی هایی که بازده مستمر ندارند (مانند زمین و مستغلات غیر اجاره ای)، کم کردن سرمایه گذاری در پروژه های صنعتی بزرگ و درازمدت، کم کردن سرمایه گذاری های عمده در شرکتها، و کم کردن سوداگری با ریسک زیاد در بازارهای طلا، ارز، سهام و غیره.

سرمایه گذاری های دراز مدت ذکر شده در بالا دارای قدرت نقد شوندگی پائینی هستند و در شرایط بحرانی بانکها را با خطر هجوم سپرده گذاران برای خروج

سپرده ها روبرو می کند. در نتیجه خطر فروش دارایی ها در شرایط بحرانی و رقابت در فروش دارایی های دراز مدت به قیمت نازل به شدت افزایش می یابد و بانکها را به ورشکستگی و توقف می کشاند.

وضعیت در ایران

در چند سال گذشته در ایران، درصد بالای وام های بازپرداخت نشده، باعث شد که بسیاری از بانکها به استقراض از بانک مرکزی روی آورند. سهل گیری بانک مرکزی در بازگرفتن وام هایش، باعث تزریق پول در جامعه و افزایش حجم نقدینگی و افزایش قیمت ها شد. با پائین ماندن نرخ سود سپرده ها، سپرده گذاران پول های خود را از بانکها خارج و به خرید زمین، مستغلات، و دیگر دارایی ها برای حفظ ارزش سرمایه خود پرداختند که این به نوبه خود به سیکل بد تورمی دامن زد. از طرف دیگر سپرده گذاران خرد و بازنشسته هایی که از سود سپرده های خود امرار معاش می کردند بدون دسترسی به هیچ مرجعی و با توجه به عدم توان خرید دارایی های دیگر، شاهد کم تر از نصف شدن ارزش سرمایه خود در مدت بسیار کوتاه شدند. این وضعیت عملا باعث انتقال ثروت از سپرده گذاران خرد به سرمایه داران بزرگ و خصوصا سرمایه داران با دسترسی به رانت های موجود در سیستم اقتصادی ایران مانند وام ارزان و قابلیت استفاده از شرایط تورمی شد. با توجه به این شرایط، متاسفانه بسیاری از بانکهای ایرانی با هدف استفاده از شرایط تورمی، به خرید بخش عمده سهام شرکتها، و سرمایه گذاری در بخش هایی که از حیطة کار و تخصص بانکی فاصله دارند، روی آورده اند.

در صورت شکست سرمایه گذاری ها و با توجه به عدم قابلیت نقد شوندگی مناسب این نوع سرمایه گذاری ها، امکان دارد زیان عمده ای برای ذی نفعان در نظام بانکی رقم بخورد و تاثیر منفی زیادی در اقتصاد کشور داشته باشد. می توان ادعا کرد تورم مزمن در ایران عدم مدیریت درست بانکی را پنهان می کند. به این ترتیب از یک طرف تمایل مردم به سپرده گذاری های کوتاه مدت در شرایط تورمی و از طرف دیگر سرمایه گذاری های دراز مدت بانکهای ایرانی باعث شده سیستم بانکی ایران کاملا برعکس روند و عملکرد بانکها در بقیه جهان عمل کند. بانکها قاعدتا باید سعی در حفظ تعادل بین سررسید سپرده ها و سررسید سرمایه گذاری هایشان داشته باشند. عدم تقارن زمانی سپرده ها و سرمایه گذاری ها در بانکهای ایرانی، ریسک سیستماتیک نقدینگی را به شدت بالا می برد. این ریسک نقدینگی از عدم امکان فروش به موقع دارایی ها از جمله شعب و سرمایه گذاری های دراز مدت و با سرمایه گذاری های بزرگ ناشی می شود. عدم امکان فروش به موقع دارایی ها در حالی که اجبار برای فروش وجود داشته باشد و خصوصا اگر چند بانک مجبور به این کار بشوند، باعث افت شدید قیمت دارایی های فروش رفته و احتمالا توقف و ورشکستگی بانکهای مربوطه خواهد شد.

همچنین ممکن است به طور ناخواسته ای یک نوع سیستم هر می پرداخت سود توسط برخی از بانکها ایجاد شده باشد. در حال حاضر بعضی از بانکها سودهای بالاتری به سپرده ها می پردازند در حالی که به نظر نمی آید توان درآمد زایی مناسب را داشته باشند. اگر این بانکها نتوانند سود بالای سپرده های کوتاه مدت را با سرمایه گذاری هایشان فراهم کنند، مجبور خواهند شد که مابه التفاوت را از اصل سپرده های جدید پرداخت کنند. فعلا سودهای بالا

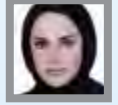
سپرده گذاران را تشویق می کند روی خوش به این بانکها نشان بدهند و این فرصت کوتاهی برای این بانکها فراهم می کند تا کمبود درآمد زایی خود را از اصل سپرده های جدید پرداخت کنند. اما با تمام شدن سپرده های جدید و پائین بودن بازدهی مستمر سرمایه گذاری ها، این بانکها توان پرداخت سودهای تعهد شده را نخواهند داشت و مجبور به فروش دارایی های خود کمک این بانکها ناپدید، امکان هجوم بانکها برای فروش دارایی هایشان زودتر از دیگر بانکها و افت شدید قیمت دارایی ها و توقف بعضی از بانکها وجود دارد. متاسفانه در این حالت ممکن است بانک مرکزی مجددا تحت فشار، با تزریق پول به کمک این بانکها بیاید و سیکل معیوب تورم، و بانکداری غلط ادامه پیدا کند. نکته دیگری که باید مورد توجه قرار بگیرد مسئله ورشکستگی و قوانین مربوط به آن است. وجود قوانین مناسب ورشکستگی و اجرای درست آن ها می تواند باعث حذف سازمان های مستقیم و یا غیر مستقیم به طرز ناشایسته ای استفاده می کنند. ورشکستگی باعث آزاد شدن منابعی می شود که به طور غیر بهینه به کار گرفته شده اند. وقتی منابع کشور در اختیار کسانی قرار بگیرد که آن ها را به طور بهینه به کار می گیرند به نفع مشتریان، سپرده گذاران، سهام داران، کارمندان و در نهایت اقتصاد کشور خواهد بود.

بانکها قاعدتا باید سعی در حفظ تعادل بین سررسید سپرده ها و سررسید سرمایه گذاری هایشان داشته باشند. عدم تقارن زمانی سپرده ها و سرمایه گذاری ها در بانکهای ایرانی، ریسک سیستماتیک نقدینگی را به شدت بالا می برد

تحریم‌هایی به قصد تخریب تحریم‌های پرفشار

سوگل گنجوری | کارشناس توسعه عملیات بانکی / شعبه شیراز

پس از چند سال تحریم‌های پرفشار اقتصادی که توسط کشورهای غربی برای سیستم بانکی و اقتصادی کشور محدودیت ایجاد کردند، اکنون با اجرای نشست‌های چند جانبه زمزمه‌هایی از کاهش تحریم‌ها و آزادسازی بخشی از فعالیت‌های اقتصادی شنیده می‌شود.

اهمیت فعالیت‌های پولی و بانکی در مذاکرات ایران و ۳+۳ دارای چنان اهمیتی است که همزمان با مذاکرات سیاسی مذاکرات مشابهی در مورد چگونگی رفع تحریم‌های بانکی در صورت رسیدن به توافق سیاسی در جریان است. گرچه تعیین اولویت‌های نظام بانکی در دوران پس از تحریم، هنوز به نتیجه‌ای نرسیده و کاری پیچیده و همراه با دشواری‌های اجرایی است ولی اولویت‌های نظام بانکی ایران برای آزادسازی فعالیت‌ها تقریباً مشخص است.

با توجه به اتکالی دولت بر درآمدهای نفتی و استفاده از منابع حاصل از فروش نفت، امکان انتقال این منابع از بانک‌های کشورهای خریدار به بانک‌های سایر کشورها به منظور بهره‌برداری در مرادوات بازرگانی از اولویت بالایی برخوردار است. در حال حاضر صدها میلیون دلار از مطالبات ایران در تعدادی از کشورهای مقصد صادرات نفت بدون استفاده بلوکه شده است و امکان بهره‌برداری از آن‌ها وجود ندارد.

با حذف این تحریم‌ها ضمن تامین نیازهای ارزی بانک مرکزی و استفاده از خدمات ارزی از طریق بانک‌ها هزینه تمام شده کالا برای فعالیت اقتصادی بسیار کاهش خواهد یافت.

مرسوم‌ترین روش داد و ستد میان کشورها در دنیای مدرن، اعتبارات اسنادی است و این بانک‌ها هستند که چنین اعتباراتی را گشایش می‌کنند. تضعیف سیستم بانکی به واسطه اعمال تحریم‌های بین‌المللی، محدودیت‌های جدی برای صاحبان صنعت، مدیران بازرگانی و دست‌اندرکاران واردات و صادرات کالا در ایران ایجاد کرده است. بنابراین حذف تحریم‌ها، پذیرش و صدور اسناد اعتباری خارجی جزو اولویت‌ها خواهد بود.

این موضوع موجب شفافیت بیشتر روابط پولی و اقتصادی و امنیت خاطر فعالان در حوزه واردات و صادرات خواهد شد. رفع تحریم‌ها و برقراری ارتباط سوئیفت بین بانک‌های ایرانی و خارجی، تأثیر عمده‌ای بر کاهش هزینه نقل و انتقال پول و سلامت معاملات بازرگانی خواهد داشت.

با حذف واسطه‌های مضاعف و کارمزدهای تحمیل شده به واسطه محدودیت‌های جاری، در نهایت مصرف‌کنندگان با کاهش بهای تمام شده مواجه می‌شوند که به طور مستقیم بر روی تورم تأثیر گذار خواهد بود. با رفع تحریم بانک‌های ایرانی در خارج از کشور و همچنین بانک‌های خارجی با مالکیت ایرانی، خدمات کارگزاری و انتقال وجوه برای بازرگانان ایرانی

رفع تحریم از شرکت‌های کشتیرانی و حمل کالای ایرانی یکی دیگر از اولویت‌های شبکه بانکی است که به واسطه آن فعالان بازرگانی می‌توانند با اعتماد بیشتر اسناد اعتباری خود را پیگیری کنند و همچنین بسیاری از مشکلات گمرکی و حاشیه‌های مترتب بر آن کاهش می‌یابد

تسهیل می‌شود و منابع ارزی ناشی از فروش نفت می‌تواند از کانال این بانک‌ها در گردش مالی بین‌المللی و روند واردات کالاهای مورد نیاز قرار گیرد.

همچنین افزایش سطح ایمنی مبادلات ارزی در سطح بین‌المللی با از بین رفتن تحریم‌ها و کوتاه شدن دست واسطه‌های سودجو، امکان فعال شدن و پذیرش انواع حوالجات ارزی را برای نظام بانکی کشور فراهم خواهد ساخت.

هر چند که رفع تحریم‌های مذکور احتمال حضور شرکت‌های بیمه خارجی در ایران را به عنوان رقیب سرسخت بیمه‌های داخلی، پررنگ خواهد کرد اما با رفع تحریم بیمه‌های ایرانی وارد کنندگان کالا می‌توانند با اطمینان بیشتری کالاهای سفارشی خود را بیمه کنند و درآمدهای ناشی از بیمه‌گری در داخل کشور نصیب شرکت‌های بیمه داخلی خواهد شد.

رفع تحریم از شرکت‌های کشتیرانی و حمل کالای ایرانی یکی دیگر از اولویت‌های شبکه بانکی است که به واسطه آن فعالان بازرگانی می‌توانند با اعتماد بیشتر اسناد اعتباری خود را پیگیری کنند و همچنین بسیاری از مشکلات گمرکی و حاشیه‌های مترتب بر آن کاهش می‌یابد. به علاوه بسیاری از مسیرهای صادراتی می‌تواند به عنوان مسیر وارداتی نیز منبع درآمد بیشتری برای شرکت‌های حمل و نقل داخلی باشند.

آنچه اشاره شد مختصری بود بر اولویت سیستم بانکی داخلی برای بهره‌برداری هر چه بیشتر از فرصت‌های پیش روی این سیستم در فضای بعد از لغو تحریم‌ها اما آنچه که باید مد نظر مسئولان و برنامه‌ریزان شبکه بانکی در راستای افزایش رشد منابع و سهم بازار قرار گیرد، توجه بیش از پیش به آموزش و رشد نیروی انسانی است تا برای حضور فعال در حوزه فعالیت‌های بین‌المللی آمادگی کامل را برای انجام حرفه‌ای و تخصصی بانکداری در سطح جهانی داشته باشند.

شناسایی و مدیریت هزینه‌ها

اردوان بحری | رئیس اداره تدارکات و خدمات عمومی بانک خاورمیانه

متولد ۱۳۵۳، دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی است. او بیش از ۱۶ سال سابقه فعالیت در طرح‌های مختلف بازرگانی داشته و پیش از این در وزارت نفت و شرکت ماشین‌های اداری ایران مشغول به فعالیت بوده است.

می‌کنیم. در شرایط تورمی، افزایش هزینه به هر صورت اتفاق می‌افتد و این مساله خارج از کنترل مدیریت است ولی آیا در اقتصادهای تورمی این کاهش هزینه با وسعتی که ما انتظارش را داریم امکان پذیر است؟ اگر واقعاً نهضت کاهش هزینه در ایران راه بیفتد، تبعات اجتماعی آن چه می‌شود؟ در ایران غالباً سیستم مدیریت ریخت و پاش حاکم است. اگر روزی نهضت ارائه خدمات یا تولید بدون ریخت و پاش و ارزان شروع شود و جلو این مازادها گرفته شود، علاوه بر اینکه اشتغال‌های کاذب و رانت‌ها و سودهای کاذب از بین می‌رود با یک مشکل اجتماعی بزرگ روبرو می‌شویم. در پاسخ به این سوال که چه نوع هزینه‌هایی را باید در فرآیند اجرای کاهش هزینه‌ها مورد توجه قرار داد، مهم‌ترین سرفصل‌ها در این ارتباط به این شرح خلاصه می‌شود:

■ استفاده بهینه از تمامی ظرفیت‌های خدماتی و تولیدی و اعمال مدیریت صحیح در نگهداری و تعمیرات کلیه تجهیزات موجود در سازمان

■ آموزش و توسعه فرهنگ رشد و بهره‌وری و هدفمند کردن نیروها به سمت بهبود شاخص‌ها از طریق گروه‌های بهبود

برای کاهش هزینه در عرصه خدمات تاکید بر عواملی نظیر حذف موانع فرهنگی و قانونی مورد توجه قرار گرفته و ضرورت باور جدی مدیران به کاهش هزینه، ایجاد تحول در ساز و کار سازمان، تداوم آموزش، نگاه جدی به مدیریت هزینه، کاهش شکاف نقدینگی، متعادل کردن هزینه و ارزش ایجاد سرمایه اجتماعی پر اهمیت شده است

هزینه داشت. از سوی دیگر کاهش هزینه یک تهدید نیست بلکه فرصتی است که ظرفیت‌های ناشناخته سازمان را در مسیر حذف اتلاف‌ها و ایجاد بهبود، فعال می‌کند و در نهایت درهای بازاریابی را به روی سازمان می‌گشاید. بحث کاهش هزینه در اینجا از دو بعد مورد توجه است.

الف- زمانی که ما از طریق صرفه جویی در مصرف منابع، می‌خواهیم به کاهش هزینه برسیم. (افزایش بهره‌وری در روند کاهش هزینه‌ها باید به صرفه جویی ناشی از اطلاعات توجه کنیم. به روز بودن اطلاعات یکی از منابع اقتصادی و منشاء صرفه‌هاست. صرفه جویی دیگر صرفه جویی ناشی از اتحادهای استراتژیک است که ما از آن محروم هستیم. در واقع ما می‌خواهیم در مقیاس کوچک با حجم محدود و در بی‌اطلاعی و نبودن همکاری‌های بزرگ، دست به کاهش هزینه بزنیم که این مسائل طبعاً ما را با محدودیت‌هایی روبرو می‌کند.

ب- زمانی که با ارزان کردن منابع به دنبال کاهش هزینه هستیم؛ یعنی همان منابع را با قیمت ارزان‌تر استفاده

در شرایط کنونی اقتصاد جهانی، لازمه بقای بنگاه‌ها و نهادهای خدماتی، مجهز شدن به نظام‌ها و سازوکارهای مدیریت استراتژیک هزینه در تولید کالا و خدمات است که با قیمت‌های رقابتی و پاسخگویی سریع به فرصت‌ها همراه شود.

موسسات مختلف برای تداوم حیات اقتصادی؛ با کاهش هزینه و سبک کردن بار حبس سرمایه‌ها و توجه به مشتری‌مداری، حرکت خود را موزون می‌کنند. برای کاهش هزینه، روش‌های گوناگونی پیشنهاد شده است که در مرحله اول شناسایی عوامل قابل کاهش، ضروری است. یکی از عوامل موثر در افزایش هزینه‌ها، شکاف بین مشتری و سازمان و دیگری فاصله زیاد بین سیستم‌های مالی و فنی آن‌هاست.

برای کاهش هزینه در عرصه خدمات تاکید بر عواملی نظیر حذف موانع فرهنگی و قانونی مورد توجه قرار گرفته و ضرورت باور جدی مدیران به کاهش هزینه، ایجاد تحول در سازوکار سازمان، تداوم آموزش، نگاه جدی به مدیریت هزینه، کاهش شکاف نقدینگی، متعادل کردن هزینه و ارزش ایجاد سرمایه اجتماعی پر اهمیت شده است.

برای صرفه جویی و کاهش هزینه باید ضمن برهم زدن برخی قوانین و ساختارهای موجود، نگاه استراتژیک به کاهش

■ مدیریت هزینه‌های خواب سرمایه

■ مدیریت هزینه‌های انرژی و اتلاف سایر منابع

■ مدیریت کاهش ضایعات منابع سازمانی، مواد اولیه و قطعات

■ ارتقای سطح کیفیت

■ بهبود فرآیندها و ارتقاء سطح ارائه خدمات در جهت افزایش سرعت، دقت و پاسخگویی به نیاز مراجعین و مشتریان

■ نگرش فرآیندی به ساختار سازمانی (انجام مهندسی مجدد در سازمان)

■ توجه بیش از پیش به سیستم‌های اطلاعاتی و گردش اطلاعات در سازمان برای سرعت و دقت بخشیدن به تصمیمات در سازمان

■ شناسایی و حذف فعالیت‌های بدون ارزش افزوده، فعالیت‌های موازی و دوباره کاری‌ها

■ فعال کردن نظام پیشنهادها، ترویج کارگروهی و ایجاد نظام ارزیابی و انگیزشی مناسب در سازمان

■ نوآوری در ارائه خدمات

عارضه‌های مزمن را با معالجات معمولی نمی‌توان مداوا کرد. حتی اگر علت اصلی نیز از بین رفته باشد، عارضه تبدیل به علت شده و بیمارگونگی در رفتارها و شیوه‌های عملکرد مدیریت‌ها، مسائل جدید مدیریتی ایجاد می‌کند که گران تمام شدن خدمات یا کالاها یکی از آنها است که باید به موقع معالجه شود و با مقاومت در مقابل تغییر و عدم تصمیم‌گیری در پذیرش نظام‌های کاهش هزینه

امکان پذیر نمی‌شود. مدیران ارشد همواره نسبت به ارقام و نتایج مالی حساس هستند. امروزه مدیران باید بدانند که کیفیت به سودآوری کمک می‌کند، لذا لزوماً نباید یکی را فدای دیگری کنند. رویکردهای نوین بهبود، تلاش می‌کنند هزینه‌های شکست را حذف کرده و هزینه‌های ارزیابی حین فرایند را به حداقل کاهش دهند اما با هزینه به موقع در مرحله پیشگیری، با کمترین هزینه، بیشترین کیفیت حاصل می‌شود. گسل‌های بین سیستم‌های مالی و سیستم‌های فنی موجب تقویت این سوء برداشت می‌شود که کیفیت بالاتر، بدون افزایش در هزینه‌ها ممکن نیست. این تبعات، ناشی از شکاف بین سیستم مالی و فنی است. مشابه این تبعات در شکاف بین سازمان و مشتریانش قابل کشف است. واقعا جای تعجب است وقتی می‌بینیم سازمان‌ها چقدر پول خرج می‌کنند که مشتری را جذب کنند، اما چقدر کم تلاش می‌کنند که مشتریان را حفظ کنند. بدین ترتیب به

شدت از نیاز به تبلیغات زیاد برای جذب مشتریان کاسته خواهد شد. از طرفی سازمان‌ها باید دقت کنند که هر مشتری ناراضی چندین مشتری بالقوه سازمان را از راه جدید آن‌ها منصرف می‌کند. (گفته می‌شود هر مشتری ناراضی به طور میانگین بین ۸ تا ۱۰ مشتری را منصرف می‌کند). در شکاف بین سازمان و تامین‌کننده نیز مشابه همین تبعات قابل اشاعه می‌باشد.

با ارتقای بهره‌وری می‌توان افزایش قیمت‌های عوامل مختلف را جبران کرد. اگر می‌خواهیم وارد فضای جدید در اداره سازمان

عارضه‌های مزمن را با معالجات معمولی نمی‌توان مداوا کرد. حتی اگر علت اصلی نیز از بین رفته باشد، خود عارضه تبدیل به علت شده و بیمارگونگی در رفتارها و شیوه‌های عملکرد مدیریت‌ها، مسائل جدید مدیریتی ایجاد می‌کند که گران تمام شدن خدمات یا کالاها یکی از آنها است که باید به موقع معالجه شود و با مقاومت در مقابل تغییر و عدم تصمیم‌گیری در پذیرش نظام‌های کاهش هزینه امکان پذیر نمی‌شود

و ارائه خدمات شویم ولی همچنان نگرش‌ها و باورهای گذشته را حفظ کنیم، فرآیند کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت، همراه با موفقیت نخواهد بود. هیچ‌کدام از هزینه‌های گذشته به معنای این نیست که در آتیه مسیر حرکت هزینه‌های ما چه می‌شود. روند و مسیر هزینه‌های ما در آینده بستگی دارد به میزان راهبری و مدیریتی که انجام می‌دهیم. با استفاده از نگرش‌ها و باورها و ساز و کارهای جدید و با عزم و اراده و امید به بهبودی می‌توان هزینه‌ها را به میزان چشمگیری کاهش داد. نقطه شروع از همان هزینه‌هایی است که شما بر آن مدیریت می‌کنید. این تلاش‌ها مثل یک موج به تامین‌کنندگان مختلف بسط پیدا می‌کند تا جایی که شما به هزینه‌های محیطی و مدیریتی و کاهش آن‌ها خواهید رسید. خلاصه کلام اینکه نباید نگران تبعات اجتماعی

کاهش هزینه باشیم. تمام آثار آن مثبت است و در واقع مدیریت و راهبری هزینه، مسیری به سوی پیشرفت و موفقیت بنگاه‌های اقتصادی کل کشور ماست. شکل دادن به وجدان سازمانی که به ریخت و پاش‌ها و اتلاف‌ها توجه کند نکته مهمی در فرآیند کاهش هزینه‌هاست. در سطح سازمان، مدیریت هزینه، قدم اول است که در دو دیدگاه صرفه‌جویی به عنوان یک بینش و دید استراتژیک که همان اصلاح روابط، ساختارها و الگوی فکری و رفتاری است، مد نظر قرار دارد.

معرفی کتاب

استقلال بانک مرکزی؛ راهکاری برای کنترل تورم

دوم دلایل شکل گیری بانک های مرکزی به عنوان نهادهایی که امروزه وظیفه اصلی کنترل تورم را بر عهده دارند، طرح شده است. در فصل سوم بر روی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب مسئولیت ها و قوانین موجود تمرکز شده است و فصل های چهارم و پنجم به استقلال بانک مرکزی، تاریخچه آن، شکل گیری، استدلال های موافقان و مخالفان آن و معیارهای اندازه گیری و آرایه پیشنهادی کاربردی و توصیه های سیاستی برای اقتصاد کشور اختصاص یافته است.

این کتاب به قلم دکتر حیدر مستخدمین حسینی نوشته شده است. نویسنده که سابقه ریاست هیأت مدیره بورس، معاونت حقوقی وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت حقوقی و پارلمانی بانک مرکزی و همچنین مدیریت مؤسسات اعتباری را در کارنامه دارد، توانسته است با تلفیق تجربیات بدست آمده از حضورش در این موقعیت ها و آموزه های آکادمیک، نگاهی جامع و برخاسته از واقعیات اقتصاد ایران به مقوله استقلال بانک مرکزی داشته باشد. کتاب حاضر می تواند با توجه به کمبود منابع علمی و موثق در حوزه ی استقلال بانک مرکزی برای مسئولان کشوری، مدیران ارشد، محققین عرصه های اقتصادی و دانشجویان که برای نخستین بار انتشار می یابد، مورد استفاده قرار گیرد. این کتاب توسط سازمان مدیریت صنعتی به نشر در آمده است.

دکتر حسنعلی مهران، رئیس کل اسبق بانک مرکزی ایران درباره این کتاب گفته است: کتاب استقلال بانک مرکزی؛ راهکاری برای کنترل تورم را با اشتیاق فراوان خواندم. در خصوص آن می توانم بگویم که بسیار خوب نوشته شده است. دارای ساختار مناسبی است، مجموعه ارزشمندی از ادبیات موضوع را دربردارد و به صورت جامعی موضوع را مورد بررسی قرار داده و از نظر تحلیلی بسیار متقاعد کننده است. در مجموع پژوهش بزرگی انجام شده که از آن مطالب بسیاری آموختم. به نویسندگان آن تبریک می گویم و خرسندم که مطالب آن را پیش از انتشار با من در میان گذاشتند.

استقلال بانک مرکزی؛ راهکاری برای کنترل تورم

نویسنده:

دکتر حیدر مستخدمین حسینی
علی اصغر محرابی

ناشر: سازمان مدیریت صنعتی

هزینه های اقتصادی ناشی از تورم کاملاً شناخته شده هستند. در یک محیط تورمی، مکانیسم قیمت ها به مثابه انتقال دهنده اطلاعات آسیب می بیند و منجر به کاهش ضریب کارآمدی بازارهای مالی و کار می شود.

قراردادهای اسمی برای دوره هایی منعقد می شوند که کوتاه تر از زمانی است که به لحاظ اجتماعی بهینه قلمداد می شود؛ افق برنامه ریزی ها کوتاه تر شده و سرمایه گذاری ها نیز بر دوره های کوتاه تر تمرکز می یابد؛ محیط تورمی، اعتبار سیاست ها و توانایی دولت را در اتخاذ و اجرای برنامه های جامع اصلاحات اقتصادی کاهش می دهد؛ تورم اثرات منفی بر توزیع درآمد و ثروت داشته و فاصله طبقاتی را میان قشرهای مختلف افزایش می دهد؛ تورم، رقابت پذیری اقتصاد را در بازارهای بین المللی کاهش داده و به وضعیت اقتصاد در بازارهای سرمایه جهانی آسیب می رساند. امروزه تورم در دنیای پیشرفته دردی آشنا و در عین حال قابل درمان است. گواه این آشنایی و علاج پذیری نیز مدیریت نرخ تورم در اکثر کشورها است. خلاف این رویه اما در معدودی از کشورها که متأسفانه ایران نیز از آن جمله است، تورم همچنان به عنوان یکی از دردهای مزمن اقتصاد، روح و روان مردم را می آزارد و بخش بزرگی از انرژی و توان مسئولان برای یافتن راهکارهای مدیریت آن یا اجرای روش های از پیش مشخص، صرف می شود. یکی از همان علل شناخته شده برای تورم، وابستگی و عدم استقلال بانک مرکزی است؛ علتی که مکشوف است اما برطرف کردن آن حداقل در کشور ما به این سادگی ها نیست.

“کتاب استقلال بانک مرکزی؛ راهکاری برای کنترل تورم” بر مبنای همین دغدغه و با بکارگیری ادبیات نظری، گامی در راستای معرفی صحیح مفهوم استقلال بانک مرکزی و شرایط دستیابی به آن در ایران است و تلاش دارد پاسخی باشد برای دغدغه های برشمرده در این رابطه. این کتاب در پنج فصل به مرور ریشه مشکلات و روش های حل آن ها پرداخته است؛ در فصل اول بحث تورم، هزینه ها و دلایل بنیادین آن مطرح و در فصل

گوزن زرد ایرانی

نام علمی: **dama mesopotamica**
 نام فارسی: گوزن زرد ایرانی

گوزن زرد ایرانی

۱۳۴۳ تعداد شش رأس به دشت ناز ساری منتقل شدند. در نتیجه مراقبت‌های انجام شده، تعداد گوزن‌ها در دشت ناز افزایش یافت.

از سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۷ حدود ۱۲۷ رأس از این گوزن‌ها توسط مأموران و کارشناسان سازمان حفاظت محیط زیست از مناطق دشت ناز و سمسکنده، زنده‌گیری و به جزیره اشک، پناهگاه کرخه، زردلان کرمانشان، جزیره کبودان، جزایر کیش و لاوان انتقال یافتند.

در سال‌های اخیر نیز تعدادی از گوزن‌های دشت ناز به مناطق محصور میانکتل در استان فارس و باغ شادی در استان یزد منتقل شدند. گوزن‌های رها شده در جزیره اشک به خوبی افزایش یافته‌اند تا جایی که طبق برآورد انجام شده در سال ۱۳۶۸ تعداد آن‌ها به حدود ۳۰۰ رأس افزایش یافت.

در این سال کارکنان محیط زیست و دانشجویان موفق به زنده‌گیری و انتقال تعدادی از این گوزن‌ها به زیستگاه‌های اصلی واقع در زاگرس، خوزستان و نیز دشت ناز ساری شدند.

احیای گوزن زرد ایرانی

گوزن زرد ایرانی از نظر اتحادیه جهانی حفاظت از گونه (IUCN) در معرض تهدید اعلام شده که شکار بی‌رویه و از بین رفتن زیستگاه‌ها در طول ۵۰ سال گذشته منجر به کاهش شدید جمعیت آن شده است. کارشناسان معتقدند برای احیای جمعیت یک گونه دو راه حل وجود دارد. اول آن که گونه مورد نظر در زیستگاه اصلی و تاریخی‌اش احیا می‌شود و دوم آن که با مهیا کردن شرایط مناسب در زیستگاه دیگری شرایط احیا فراهم شود. به این ترتیب باید عوامل انقراض حذف و جمعیت احیا شده در زیستگاه مناسب رها سازی شود.

زیستگاه:

جنگل‌های متراکم زاگرس و بیشه‌زارهای خوزستان

پراکندگی:

در گذشته پراکندگی وسیعی از شمال آفریقا تا عراق، ترکیه، ایران داشته ولی در حال حاضر نسل آن در تمام کشورهای مذکور به جز ایران نابود شده است. در ایران این گوزن در مناطق جنگلی زاگرس و جنگل‌های گرمسیری خوزستان زندگی می‌کرد ولی در حال حاضر پراکندگی طبیعی آن محدود به مناطق حفاظت شده دز و کرخه در خوزستان است.

عادت‌ها:

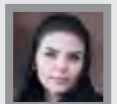
معمولاً شبگرد است. صبح زود و اوایل غروب فعالیت بیشتری دارد. به صورت اجتماعی زندگی می‌کند. حس بینایی اش قوی‌تر از مرال است. به خوبی شناسایی می‌کند. گوزن زرد در محیط‌های طبیعی بسیار محتاط است و به مجرد احساس خطر با خیزهای بلند فرار می‌کند. گاهی نیز در میان بوته‌ها و درختان مخفی می‌شود.

غذا:

از علوفه، سرشاخه‌ها و میوه‌ها تغذیه می‌کند.

وضعیت فعلی:

مهم‌ترین دشمن طبیعی این حیوان، گرگ و گربه جنگلی است. به علل مختلف نظیر تخریب زیستگاه و شکار بی‌رویه، نسل گوزن زرد به سرعت رو به کاهش بود. به طوری که آن را حیوانی منقرض شده می‌پنداشتند ولی در سال ۱۳۳۴ معلوم شد که هنوز تعداد کمی از این گوزن‌ها در جنگل‌های اطراف رودخانه‌های دز و کرخه خوزستان باقی مانده است. در سال ۱۳۳۷ دو رأس از این گوزن‌ها به باغ وحش آپل در آلمان و در سال‌های ۴۲ تا

لاله ولی پور | دستیار مدیر عامل بانک خاورمیانه

در حالی که حدود ۵۰ سال پیش تصور می‌شد گونه گوزن زرد دیگر در ایران منقرض شده است، به طور ناگهانی در همان سال تعداد محدودی از این گونه در اطراف رودخانه دز و کرخه که زیستگاه تاریخی گوزن زرد است، مشاهده شد. مشاهده دوباره این گونه فرصتی بود تا برای احیای گوزن زرد برنامه‌ریزی شود. در همان سال با توجه به شرایط آب و هوایی مناسب و نبود دشمن طبیعی برای این گونه منحصر به فرد، جزیره اشک در پارک ملی دریاچه ارومیه به منظور احیای گوزن زرد ایرانی انتخاب شد.

مشخصات:

جثه‌اش از مرال کوچک‌تر است. نرها شاخ‌های بلند و نسبتاً پهنی دارند. رشد شاخ‌ها از یک سالگی به بعد شروع می‌شود ولی شاخ‌ها از دو سالگی ظاهر می‌گردد. در اواخر فصل زمستان شاخ‌ها می‌افتند و شاخ‌های جدید بلافاصله شروع به رشد می‌کنند و در تابستان تکمیل می‌شوند. موها در فصل تابستان کوتاه است. رنگ پشت و پهلوها در این فصل زرد متمایل به قرمز و زیر بدنه کف‌ها و دم سفید است. در قسمت پشت و پهلوها خال‌های سفید مشخصی دارد. در زمستان موها بلندتر و به رنگ خاکستری با خال‌های نامشخص است.

اندازه‌ها:

طول سر و تنه ۱۵۰ تا ۲۰۰ سانتی‌متر، دم ۱۶ تا ۲۰ سانتی‌متر، ارتفاع ۸۵ تا ۱۱۰ سانتی‌متر، وزن ۵۰ تا ۱۳۰ کیلوگرم

باید جلوی مرگ سپرده‌ها را گرفت

نگاهی به نرخ واقعی سود در کشور و اهمیت آن

۲۲ درصد، آنگاه نرخ سود واقعی در کشورمان منفی ۳ خواهد بود. این نشان می‌دهد که ما به سمت به وضعیت شبیه سال ۱۳۸۷ بر خواهیم گشت. با افزایش تولید نفت کشورمان و صدور آن در پی کاهش احتمالی تحریم‌ها، درآمدهایی حاصل می‌شوند که در صندوق‌های ذخیره ارزی، توسعه ملی و این قبیل موارد ذخیره می‌شوند و برای سرمایه‌گذاری‌ها به کار می‌روند و دولت هزینه‌های جاری‌اش را از طریق فروش دلار و چاپ اسکناس تامین نمی‌کند. این روند باعث کاهش ضریب فزاینده پولی و کاهش و کاهش تورم خواهد شد. سوالی که مطرح است و ذهن کارشناسان زبده را در رده‌های بالاتر درگیر کرده است این می‌تواند باشد که اینک با کاهش نرخ تورم، آیا کاهش نرخ سود سپرده‌ها باعث نخواهد شد که منابع از بانک‌ها خارج شوند؟

پاسخی که می‌شود به این سوال داد این است که اگر نرخ واقعی سود که در حال حاضر و یک دید منطقی، منفی سه تا پنج درصد است، به سمتی برود که مثلاً مثبت ۵ درصد شود، آنگاه سپرده‌گذاران به این دلیل که دیگر سپرده‌ها به سمت مرگ تدریجی نمی‌روند بیشتر ترغیب خواهند شد که در بانک سپرده گذاری کنند. افزایش سپرده‌ها به معنای این است که بانک‌ها

می‌توانند تسهیلات بیشتری را با نرخ پایین تر به تولید و کشاورزی اختصاص دهند و این باعث افزایش اشتغال و تولید خواهد شد و تورم کاهش می‌یابد. کاهش تورم باعث افزایش اعتماد به سیستم و روانی امور می‌شود. امید است و البته تنها امیدواری کافی نیست که با تدابیر دولت و همراهی مردم که بر اساس فرموده مقام معظم رهبری علاوه بر مدیریت جهادی، حضور مردم نیز مورد نیاز است، بتوانیم تا سال ۱۳۹۶ به تورمی تک رقمی برسیم و با حفظ شرایط حاصله، افزایش تولید، تولید ناخالص داخلی را که امروز رقمی نزدیک به ۳۷۰ میلیارد دلار است، افزایش بدهیم و به این ترتیب مستقیماً باعث افزایش رفاه عمومی و کاهش نگرانی‌ها و رسیدن به جایگاه شایسته‌ای شویم که کشور ما استحقاق دست‌یابی به آن را دارد.

عمان ۳۸ درصد، در بعضی کشورهای عضو گروه ۷ کشور بزرگ صنعتی این نرخ به این شکل است: در ژاپن ۲/۲ درصد، در انگلیس منفی ۱/۶ درصد، در ایتالیا ۲/۶ درصد، در کانادا ۴/۶ درصد، ایالات متحده ۲۵ صدم درصد. نزدیکی این نرخ به صفر به طور کلی باعث افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و جلوگیری از رکود می‌شود. همانطور که مشاهده می‌شود در کشورهای نفتی این نرخ عموماً از صفر به میزان قابل توجهی بالاتر و در کشورهای صنعتی که محور کار در آن‌ها تولید است نزدیک به صفر است.

ورود دلارهای ناشی از فروش نفت و گاز، باعث می‌شود حجم نقدینگی بالا برود و ضریب فزاینده پولی که عددی بین صفر و یک است به سمت یک میل کند. هر چه این عدد به یک نزدیک‌تر شود تورم بالاتر می‌رود و پایه پولی رشد می‌کند. هر چقدر این عدد به سمت صفر میل کند پایه پولی کاسته می‌شود. می‌توان باطمینان گفت که تولید مهم‌ترین راه کاهش تورم و رکود است و از رشد پایه پولی جلوگیری می‌کند. آنچه بارها از سوی ستاد اقتصادی دولت مطرح شده این است که مشکل رکود از جانب عرضه حل می‌شود و استفاده از منابع حاصله از صدور ذخایر خدادادی برای سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی همچون نیروگاه‌ها، راه‌آهن، فرودگاه‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها، ورزشگاه‌ها، پالایشگاه‌ها که منجر به اشتغال‌زایی شود، اثر مثبت بر اقتصاد می‌گذارد.

اگر به وضعیت آمار داده شده توسط بانک جهانی در سال ۲۰۱۳ توجه کنیم می‌بینیم که نرخ واقعی سود در ایران در سال ۱۳۹۲ تقریباً به عدد منفی ۲۰ درصد رسید به این معنا که طرف ۵ ساله ارزش ۱۰۰ میلیون تومان به صفر نزدیک می‌شود. البته این در حالی است که همان روند قبلی ادامه می‌یافت ولی با تدابیر ستاد اقتصادی دولت و ایجاد آرامش و امید در فضای کشور، نرخ تورم تقریباً ۱۵ درصد کاسته شد و شیب افزایش آن با شیب کاهش جایگزین شد. این امر باعث شد تا در کشور مادر حال حاضر اگر نرخ تورم سالانه فعلی را ۲۵ درصد در نظر بگیریم و نرخ سود سپرده‌های بلند مدت را

هومن جهانگرد

کارشناس مدیریت ارتباطات بانک خاورمیانه

می‌توانم بگویم که سود بانکی باید تابعی از تحولات اقتصادی و اجتماعی جامعه باشد. نظرات متنوعی در سال‌های اخیر در مورد سود بانکی و تأثیرات آن بر زندگی و کسب و کار و ارتباط این دو حوزه بیان شده‌اند و می‌شود با اطمینان گفت این نظرات برای بهبود اوضاع بیان می‌شوند و همه آن‌ها در یک چرخه به توسعه فکری و عملی ماکمک می‌کنند.

در کشور ما نرخ سودهای بانکی از نرخ متوسط تورم پایین‌تر بوده و این به معنای کاهش ارزش سرمایه‌ها (در این جا سپرده‌ها) است. واقعیت این است که متوسط ارزش سپرده‌های افراد جامعه در حال نزول است و این به معنای کاهش رشد و افزایش تورم و کوچک شدن اقتصاد است. همانطور که در سال‌های گذشته نرخ رشد اقتصادی کشور به شکل خطرناکی منفی بوده است و این نرخ منفی تأثیرات بلندمدتی بر جامعه گذاشته که با تدبیر خاصی حل‌پذیر خواهد شد.

بانک‌های ما به خاطر وجود مسائل مختلفی که حل همه آن‌ها در ید قدرت آن‌ها نبوده و از شرایط کلی دیگری پی‌روی می‌کند به مرور باعث مرگ سپرده‌ها می‌شوند. این سرمایه‌های مرده، به سان انرژی پتانسیلی هستند که برگرداندن آن‌ها به حالت جنبشی کمتر از شکافتن اتم نیست.

بانک جهانی در جدولی نرخ واقعی سود بانکی در کشورها را اعلام می‌کند. بر اساس همین جدول در کشور ما نرخ واقعی سود بانکی در سال ۱۳۸۷ ۹/۲ درصد بوده است. به این معنا که پس از کسر نرخ تورم سالانه از نرخ سود سپرده‌های بلند مدت (یک ساله) عددی حاصل می‌شود که بیانگر نرخ واقعی سودی است که نصیب سپرده‌گذار می‌شود. اگر این عدد مثبت باشد به معنای افزایش ارزش سرمایه‌های سپرده شده نزد بانک‌ها تلقی می‌شود و اگر منفی باشد به معنای کاهش ارزش آن‌ها است. البته در کشورهای پیشرفته اقتصادی این عدد در یک بازه‌ای نزدیک به صفر در نوسان است. بر اساس همین گزارش در سال ۲۰۰۹ نرخ واقعی سود در کشور لیبی ۵۷ درصد بوده است. در کویت ۲۸ درصد و در

بانک‌های ما به خاطر وجود مسائل مختلفی که حل همه آن‌ها در ید قدرت آن‌ها نبوده و از شرایط کلی دیگری پی‌روی می‌کند به مرور باعث مرگ سپرده‌ها می‌شوند. این سرمایه‌های مرده، به سان انرژی پتانسیلی هستند که برگرداندن آن‌ها به حالت جنبشی کمتر از شکافتن اتم نیست

مدلی برای کارآفرینی خلاق

دنیای برانسون

مریم ذوالفقار | کارشناس مدیریت ارتباطات بانک خاورمیانه

سر ریچارد برانسون، کارآفرین و سرمایه‌گذار مشهور انگلیسی و موسس گروه معروف و برجین گروپ است. این گروه ۴۰۰ شرکت زیر مجموعه دارد که در زمینه‌های متعددی از صنعت هوایی، خدمات اینترنتی، بازرگانی، لوازم آرایشی و تزئینی، صنایع غذایی، شرکت راه آهن و حمل و نقل فضایی فعال هستند. وی ثروتی حدود ۴٫۶ میلیارد دلار دارد. برانسون در سال ۱۹۵۰ میلادی به دنیا آمد و بیشترین شهرت خود را از موفقیت برند ویرجین بدست آورد. این کارآفرین ۶۴ ساله فعالیت‌های اقتصادی خود را از ۱۵ سالگی آغاز کرد و انتشار مجله Student از اولین موفقیت‌های کاری وی به حساب می‌آید. در دهه ۷۰ میلادی شرکت Virgin Records و در دهه ۸۰ شرکت هوایی Virgin Group و در دهه ۹۰ میلادی Virgin Mobile و Virgin Train را تاسیس کرد.

مطمئن باشید که کار انتخابی مرتبط با سرگرمی یا موضوعی باشد که برای شما جذابیت داشته باشد. افراد ایده‌های خوبی در ذهن دارند تعداد اندکی از افراد می‌روند و واقعا آن‌ها اجرا می‌کنند. افرادی شانس رسیدن به زندگی هیجان‌انگیز را خواهند داشت که می‌گویند همین حالا کار را انجام می‌دهم.

ایده داشته باشید

برای کارآفرین بودن اولین قدم ایده داشتن است یعنی توان تغییر مثبت در زندگی دیگران را داشته باشید، کسب و کار یعنی این. اگر صاحب کسب و کاری باشید در شرایطی قرار می‌گیرید که می‌توانید تغییرات عظیمی در این دنیا ایجاد کنید. برای کارکنان یک شرکت کار کردن در جایی که می‌داند کارهای مهم و خوبی در دنیا انجام می‌دهد لذت بخش است.

به کارهای خود ایمان داشته باشید

به کاری که می‌کنید ایمان و باور داشته باشید و از کار خود لذت ببرید. اگر کسی به کاری که انجام می‌دهد ایمان نداشته باشد و به آن افتخار نکند و از آن لذت نبرد انگیزه‌ای برای کاری ندارد و باید سراغ کار دیگری برود. باید به کاری که می‌خواهید انجام دهید ایمان داشته باشید و توان علاقه مند کردن دیگران به این کار را داشته باشید. باید اطمینان داشته باشید که کار شما از سایر رقیبان بهتر است.

اصول اساسی در شیوه مدیریتی وی بر پایه ۳ اصل استوار است:

باقتن افرادی توانمند برای بکارگیری در کسب و کار خود

بحث و بررسی

رویایی بزرگ در سر داشتن

وی در ابتدا ایده خود را که از نظر خیلی‌ها شبیه رویاست با یک طرح آغاز می‌کند سپس ایده‌هایش را به بحث و بررسی می‌گذارد و نظر سایرین را در این باره جویا می‌شود و در مرحله نهایی از افرادی توانمند برای تحقق ایده خود کمک می‌گیرد. او مدیری است که کار گروهی برای او از اهمیت بالایی برخوردار است.

سعی نکنید از ابتدا اختراع کنید. یک تغییر ساده که بتواند کاری را بهتر کند انجام دهید. یک تغییر ساده از چند تغییر پیچیده موثرتر است.

در کار خود غرور داشته باشید

دیدن ویژگی‌های یکسان و مشابه کنار هم زیبا و غرورآفرین است. به یاد داشته باشید کارکنان شما بزرگترین حامی نام تجاری شما هستند، پس سعی کنید شرایطی فراهم کنید که کارکنان شما از بودن در شرکت شما احساس غرور کنند.

یک لبخند بسیار تاثیر گذار است پس در ساده گرفتن زندگی عجله کنید

احساس خوب و مثبت شانس بسیار بیشتر و جو نوآورانه تری برای کسب و کار تازه شما به وجود می‌آورد. اگر شاد نباشید و صبح‌ها که از خواب بیدار می‌شوید و به سر کار می‌روید احساس می‌کنید کار سخت و طاقت فرسای انجام می‌دهید، سراغ کار دیگری بروید.

از نو بسازید

شخص موفق شکست‌های بسیاری را در راه رسیدن به موفقیت تجربه کرده است. نکته مهم چگونه درس گرفتن از شکست‌هاست. اجازه ندهید شکست شما را دلسرد کند بجای آن سعی کنید اشتباهات خود را جبران کنید در این صورت است که می‌توانید نکات مثبت را پیدا کنید و نقاط ضعف را بیابید و آن‌ها را بهبود بخشید و تجزیه تحلیل و دوباره شروع کنید. به عنوان یک کارآفرین تا حد ممکن انعطاف پذیر باشید تا اگر مشکلی بود بتوانید اولویت‌ها را تغییر دهید. از تاخیر در اولویت‌ها حتی اولویت‌هایی که برای شما از اهمیت بیشتری برخوردار است، ترسی نداشته باشید. تفویض اختیار و رها کردن خود از مدیریت کارهای خود فرصت تمرکز بر آینده را فراهم می‌آورد. یکی از ابتدایی‌ترین کارهایی که به عنوان یک کارآفرین باید انجام داد، یادگرفتن هنر سپردن کار به دیگران است. افرادی را که در کارها از شما بهتر هستند، انتخاب کنید و با این کار وقت خود را برای فکر کردن به موضوعات مهم فراهم کنید. یک کارآفرین باید همیشه به آینده و ساختن چیزهای جدید فکر کند.

به خودتان شک نکنید

در زندگی درگیر چیزهای جدیدی شوید که برایتان جالب است و همواره رویاهای خود را دنبال کنید. اگر می‌خواهید کاری را شروع کنید

در حال حاضر برانسون بر روی پروژه ویرجین آتلانتیک Virgin Galactic کار می‌کند و امیدوار است روزی به یک شرکت گردشگری فضایی تبدیل شود. قرار است فضاپیماهای این شرکت علاقه‌مندان را در ازای دریافت مبلغی به یک سفر کوتاه فضایی ببرد. او فردی است که آرزوی سفر به دور دنیا با یک بالن یا مسافرت به فضا را در سر دارد و تا بحال چندین بار تلاش کرده تا دور دنیا را با بالن سفر کند با وجود این که هنوز به نتیجه نرسیده، اما هرگز ناامید نشده است. برانسون فردی ماجراجوست و در هر تجارتی که به آن علاقه مند است از کار در صنعت موسیقی گرفته تا کار در شرکت‌های هواپیمایی، فعالیت می‌کند. مجله فوربز در سال ۲۰۱۳ وی را به عنوان چهارمین ثروتمند انگلیسی معرفی کرد.

ریچارد برانسون پندهایی را برای شروع یک کسب و کار موفق ارائه می‌دهد:

لبخند شرکت را از سایرین متمایز می‌کند

گاهی اوقات مدیران کارشان را بیش از حد جدی می‌گیرند و فکرمی‌کنند برای انجام صحیح کارها مجبورند عبوس باشند این طرز تفکر می‌تواند فرهنگ کنترل و ترس را در سازمان ایجاد کند که باعث سقوط سازمان در آینده خواهد شد. در چنین محیط‌هایی کارکنان از شکست می‌ترسند و به جای تلاش برای خلق و ایجاد کارهای جدید همان کارهای گذشته را انجام دهند که خطر کمتری در پی دارد. در حالیکه اگر لبخند بزیند کارمندان خود را تشویق می‌کنند تا افکار خود را بیان کنند و خلاق باشند. کاری که در مجموعه شرکت‌های ویرجین انجام می‌گیرد.

کمتر حرف بزنید و بیشتر گوش کنید

وی معتقد است که ما دو گوش و یک زبان داریم و باید از آن‌ها استفاده مناسبی بکنیم. ایده‌های درخشان از غیر ممکن‌ترین مکان‌ها پیدا می‌شود. بنابراین شما باید توجه خود را به توصیه‌های زیرکانه داشته باشید. به مردم خارج از مکان‌های رسمی گوش دهید و از آن‌ها یاد بگیرید و سعی کنید ایده‌های آن‌ها را در کارهای خود پیاده کنید.

کارها را ساده کنید

برای دیده شدن در میان رقبای خود باید کاری کاملاً متفاوت انجام دهید اما تفاوت به معنی پیچیدگی نیست. هزاران راه حل ساده برای رفع مشکلات دنیا وجود دارد. بر نوآوری تمرکز کنید اما

خروج غیر تورمی از رکود موضوع کلیدی بیست و چهارمین همایش پولی و بانکی

کالاهای واسطه‌ای و مواد اولیه) به دلیل عمق کم اقتصاد و کاهش تولید، افزایش کسری بودجه به دلیل هجوم آوردن دولت به منابع بانک مرکزی و افزایش پایه پولی عنوان کرد.

وزیر اقتصاد خواسته اقتصاد مقاومتی را عدم وابستگی به نوسان بیان کرد. وی با اشاره به حدیث معصوم که مومن از یک سوراخ دو بار گزیده نمی‌شود، گفت: در دهه ۵۰ شمسی با رشد درآمد های نفتی، این درآمدها به اقتصاد تزریق شد و باعث بروز تورم و افزایش واردات و وابستگی به نوسان گشت.

این اتفاق در ۸ ساله دولت‌های قبلی نیز بروز کرد و باعث زیان‌های بسیاری شد. وی تصریح کرد مشکل اصلی اقتصاد از جانب عرضه قابل حل است.

دکتر طیب نیا در ادامه سخنانش بر خروج غیر تورمی از اقتصاد صحبت کرد و با توجه به سیاست خارجی متفاوت دولت این مسئله را از مهم‌ترین فاکتور های تغییر در اقتصاد کشور برشمرد. وی با اشاره به عدم افزایش تحریم‌ها در چند ماهه گذشته، ترک‌های بوجود آمده در ساختمان تحریم‌ها را غیر قابل چسباندن برشمرد که با هیچ چسبی نخواهد چسبید. وزیر اقتصاد با اشاره به نسبت تسهیلات به سپرده که ۹۴ درصد است این عدد را بالا خواند و تاکید کرد که این نسبت باید کاهش یابد.

اقتصادی دولت را معطوف به کاهش نرخ تورم و ایجاد ثبات در اقتصاد و بستر سازی برای رشد اقتصادی کشور برشمرد. سیف ابلاغ سیاست های اقتصاد مقاومتی را در آستانه کار دولت یازدهم مسئله مهمی ارزیابی کرد.

دکتر علی طیب نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی در سخنان خود در این همایش با اشاره به رشد های منفی اقتصاد در سال های ۹۰، ۹۱ و ۹۲ و مقایسه آن با سال های جنگ تحمیلی، علل این رشد های منفی را تشریح کرد. وی با بیان اینکه کشور با دو پدیده ظاهرا متضاد از اوایل دهه ۹۰ رو به رو بوده است این دو پدیده را تورم و رکود برشمرد.

وزیر اقتصاد افزود: رشد منفی اقتصاد کشور تنزل فعالیت های اقتصادی را در پی داشت که این امر باعث کاهش درآمد های مردم و کاهش فرصت های مصرف شد. دکتر طیب نیا کاهش رشد اقتصادی را در مرحله اول موجب کاهش پس انداز و بعد از آن کاهش مصرف عنوان کرد. وی وابستگی اقتصاد به نفت را میراثی دانست که از رژیم قبلی به ارث برده ایم و این امر باعث ایجاد نهادهای بی کیفیت اجتماعی شده است. وی با اشاره به رشد اقتصاد کشور در دهه ۴۰، پیش از ورود درآمد های نفتی به اقتصاد ایران، از رشد ۲۰ درصدی در برخی از سال های دهه ۴۰ صحبت کرد.

ایشان با بیان اینکه وابستگی به نفت چه در زمانی که قیمت نفت بالا برود و چه پایین بیاید، باعث بروز اشکال های مهم در اقتصاد می شود، ثبات اسمی نرخ حقیقی ارز و حتی کاهش آن را از دلایل کاهش صادرات، افزایش واردات و در نهایت سرکوب تولید برشمرد. هر سه سخنران ابتدایی این همایش، آقایان دکتر سیف، دکتر طیب نیا و دکتر کمیجانی هر یک از واژه های سرکوب برای کاهش دستوری قیمت ها و تولید بهره گرفتند. دکتر طیب نیا در ادامه با اشاره به رشد ۳۰ درصدی اقتصاد در سال ۸۷ با وجود درآمد ۱۳۰ میلیارد دلاری نفت، بار دیگر بر کاهش وابستگی کشور به نفت تاکید کرد. وی کاهش درآمد های نفتی به دلیل تحریم را دلیل کاهش واردات

بیست و چهارمین همایش پولی و بانکی کشور با

سخنان دکتر ولی الله سیف رییس کل بانک مرکزی افتتاح شد. دکتر سیف در سخنان خود با اشاره به کاهش انتظارات تورمی و کاهش شیب افزایش نرخ تورم اظهار امیدواری کرد که در سال ۹۳ نرخ تورم به ۲۵ درصد برسد و اگر اتفاق غیرمترقبه ای نیفتد در سال ۹۴ نرخ تورم به ۱۵ درصد خواهد رسید.

رییس بانک مرکزی در بخشی از سخنان خود با تاکید بر اجرای سیاست های اقتصاد مقاومتی، سخت گیری در رشد پایه پولی را از اهم سیاست های بانک مرکزی عنوان کرد. وی عدم افزایش تورم در پی افزایش حامل های انرژی را ناشی از ایجاد فضایی متفاوت در کشور و کاهش انتظارات تورمی و تاثیرات مذاکرات اتمی دانست و ابراز امیدواری کرد با تداوم روند فعلی، روند کاهش نرخ تورم همچنان ادامه داشته باشد. وی تمام تلاش ستاد

دکتر طیب نیا خواسته اقتصاد مقاومتی را عدم وابستگی به نوسان بیان کرد. وی با اشاره به حدیث معصوم که مومن از یک سوراخ دو بار گزیده نمی‌شود، گفت: در دهه ۵۰ شمسی با رشد درآمد های نفتی، این درآمدها به اقتصاد تزریق شد و باعث بروز تورم و افزایش واردات و وابستگی به نوسان گشت

در نخستین اجلاس سرمایه گذاری اسلامی در ایران مطرح شد؛

ظرفیت‌ها و بسترهای آینده بانکداری در ایران

پیروز با اشاره به اقدامات وسیعی که در سال‌های اخیر در حوزه خصوصی سازی صورت گرفته است آن را گامی مثبت در مسیر حضور سرمایه‌های خارجی در کشور عنوان کرد.

وی با اشاره به اینکه از ۲۰ شرکت برتر بورس تهران ۱۹ شرکت در سال‌های اخیر خصوصی شده اند، گفت: بازده ریالی بورس ۳۵ درصد و بازده یورویی آن ۱۶ درصد بوده است و اگر کاهش ارزش پول ملی رخ نداده بود بازده ارزی تا مرز ۳۰ درصد نیز رشد می کرد.

نشست سوم با موضوع آینده صنعت بانکداری ایران و ظرفیت‌های حضور سرمایه گذاران خارجی

در نشست سوم، آقایان دکتر عقیلی کرمانی نایب رئیس هیات مدیره و مدیر عامل بانک خاورمیانه، حمید تهرانفر معاون نظارتی بانک مرکزی، تام گست از شرکت Eiger trading advisors و محمد فرخ رضا از شرکت اقتصاد و بیمه اسلامی در لندن حضور داشتند. موضوع این نشست آینده صنعت بانکداری ایران و پتانسیل‌های حضور خارجی بود. دکتر عقیلی در این نشست گفت: برای توسعه و پیشرفت بانکداری نیازمند ابداع راهکارهای تازه ای هستیم. به همین خاطر تلاش‌های دامنه داری را به همراه حجت الاسلام دکتر موسویان در این زمینه انجام می دهیم.

مدیرعامل بانک خاورمیانه در پاسخ به سوالی در مورد آینده بانکداری در ایران و حضور سرمایه گذاران خارجی گفت: با پیش بینی و عملیاتی کردن ساز و کارهای بانکداری اسلامی می توان امیدوار بود که در جذب مشتریان بیشتر موفق باشیم.

تام گست نیز در این نشست با اشاره به نرخ بالای سود تسهیلات در ایران گفت: این نرخ به معنای ریسک بالای سرمایه گذاری در ایران است و اگر ایران می خواهد با سرمایه گذاری‌های بیشتری رو به رو شود، باید فکری به حال این نرخ‌های بالا بکند.

حضور خارجی‌ها در ایران به عنوان تنها اقتصاد بزرگ دست نخورده در جهان فرصتی را برای کشور ایجاد خواهد کرد که می تواند با افزایش اشتغال و تولید باعث کاهش رکود و تورم و ایجاد امید بیشتر در کار آفرینان داخلی و حرکت به سمت افق ایران ۱۴۰۴ شود.

۴۴ مبنی بر توسعه خصوصی سازی در کشور، حاکمیت شرکتی، بازارهای ثانویه، آژانس‌های رتبه بندی، کمیود مقررات و ارتباط میان زیرساخت‌ها از مواردی بود که در این نشست یک ساعته به شکلی اجمالی در مورد آن‌ها صحبت و بیشتر بر اهمیت این مباحث برای رسیدن به نقاط مشترک تاکید شد.

آن چه در این نشست و دو نشست بعدی به وضوح از سوی شرکت کنندگان خارجی در مورد بازار ایران مطرح شد، دست نخوردگی بازار ایران در میان بازارهای مهم جهانی بود.

نشست دوم با موضوع

آقایان مهندس روزبه پیروز مؤسس شرکت سرمایه گذاری فیروزه و عضو هیات مدیره بانک خاورمیانه، حمید آذرخش مدیر عامل شرکت سرمایه گذاری مفید، ابوالفضل کوهانی مدیر کل دفتر سرمایه گذاری خارجی و بشیر شیبلیغ شریک یک شرکت لوگزامبورگی حاضران در نشست دوم این اجلاس تخصصی بودند.

موضوعات مطرح شده در نشست دوم غالباً در مورد FIPPA و ساز و کارهای آن بود.

حاضران در نشست متفق القول بودند که وجود منابع سرشار نفت و گاز در ایران، به صورت بالقوه موقعیت مناسبی برای کشور ایجاد کرده است و اگر مذاکرات هسته‌ای به نتیجه مطلوب برسد می توان این ظرفیت را بالفعل کرد. مهندس روزبه پیروز در این نشست تأکید کرد: هم علاقه سرمایه گذاران خارجی، مبنی بر سرمایه گذاری در ایران روشن است و هم نیاز داخلی این را می طلبد، بنا بر این برای انجام سرمایه گذاری به پل‌های ارتباطی نیاز داریم که امید است این پل‌ها ساخته شوند.

نخستین اجلاس سرمایه گذاری اسلامی در ایران (Forum IFN) روز ۲۰ خرداد ماه سال جاری با حضور مقامات و کارشناسان سرمایه گذاری، بانکداری و تأمین مالی کشور برگزار شد. تمامی مباحث در این اجلاس به زبان انگلیسی برگزار شد.

دکتر علی صالح آبادی، رییس سازمان بورس اوراق بهادار تهران به عنوان سخنران افتتاحیه این اجلاس در بخشی از سخنان خود گفت: صکوک اسلامی طی سال‌های اخیر خصوصاً در سال ۲۰۱۴ میلادی توسعه کمی و کیفی قابل ملاحظه‌ای پیدا کرده است. وی ضمن تأکید بر ایجاد فرصت‌هایی برای کسب سودهای کم ریسک افزود: در حال حاضر ۳۸ صنعت مختلف در بورس تهران حاضر هستند و این تنوع، بستر مناسبی برای سرمایه گذاری خارجی در بورس تهران فراهم آورده است.

نشست نخست با محوریت صکوک اسلامی

پس از سخنرانی افتتاحیه، نشست اول اجلاس با موضوع بازارهای سرمایه اسلامی در ایران؛ تحولات فعلی و آینده برگزار شد. آقایان علی سعیدی معاون نظارتی بورس اوراق بهادار، دکتر حسن قالیباف اصل مدیر عامل بورس تهران، دکتر حامد سلطانی نژاد مدیر عامل شرکت سپرده گذاری مرکزی ایران، بهروز خداحرمی دبیر کل موسسه سرمایه گذاری ایران و دکتر مسعود راهی معاون اقتصادی شرکت نفت پارس در این نشست حضور داشتند.

صکوک اسلامی و ساز و کارها و اثرات آن، محوری ترین موضوع این نشست بود که هر کدام از حاضران نقطه نظرات خود را درباره آن بیان کردند. ظرفیت‌های قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران خصوصاً در اصول ۴۳ و

بررسی مشکلات صنعت دارو در بانک خاور میانه

مدیرعامل بانک خاور میانه افزود: با وجود اینکه واردات دارو، غذا، نهاده‌های کشاورزی و تجهیزات پزشکی آزاد است، اما هنوز بانک‌ها در خارج از کشور با مشکلات زیادی روبه‌رو هستند. این در حالی است که برخی بانک‌های خارجی هنوز از برقراری ارتباط با بانک‌های ایرانی به دلیل تحریم‌ها، ترس دارند.

دکتر عقیلی همچنین بر این نکته تاکید کرد که اکثر بانک‌ها تسهیل فرآیند واردات دارو و غذا را در اولویت قرار داده‌اند، اما برای جبران کمبود نقدینگی شرکت‌ها در حوزه دارو مانند سایر شرکت‌های تولیدی باید راهکارهای دیگری به غیر از سیستم بانکی در نظر گرفته شود. دکتر عقیلی با جمع‌بندی نظرات فعالان صنعت دارو، اعلام کرد: اگر بانک مرکزی تصمیم دارد که ارز با نرخ پایین‌تر از نرخ بازار در اختیار فعالان این حوزه قرار دهد دو موضوع را باید در نظر بگیرد. اول اینکه بسیاری از فعالان این حوزه ترجیح می‌دهند که ریسک ناشی از نوسانات ارزی را قبول نکنند. از سوی دیگر، در زمینه پرداخت تسهیلات ارزی بانک مرکزی باید مکانیزمی را در پیش گیرد که نرخ تبدیل ارز به ریال از همان روز دریافت تسهیلات تثبیت شود. ایشان همچنین در مورد روند قیمت‌گذاری دارو نیز بیان کردند: در مورد قیمت‌گذاری دارو، وزارت بهداشت یا متولیان که در قیمت‌گذاری نقش دارند، باید اسناد و مدارک بانکی را قبول کنند. در واقع متولی قیمت‌گذاری دارو باید سند بانک را به‌عنوان هزینه تمام شده قبول داشته باشد و در صورت سوال به‌طور مستقیم با بانک ارتباط برقرار کنند. مدیرعامل بانک خاور میانه همچنین این نکته را نیز مورد توجه قرار داد که به‌رغم توافقات اولیه ایران با گروه ۱+۵ اما هنوز نقل و انتقالات پول با خارج با مشکل همراه است. در واقع به‌رغم توافق دولت‌ها، بانک‌های خارجی به‌گونه‌ای دیگر رفتار می‌کنند.

در حالی که بیشتر صاحب‌نظران بر این موضوع توافق دارند که بخش دارویی یکی از زیرمجموعه‌های کلیدی نظام سلامت کشور است، اما فعالان صنعت دارو در سال‌های اخیر با مشکلات و گرفتاری‌های مختلفی دست و پنجه نرم می‌کنند.

مبادلات ارزی با خارج از کشور یکی از چالش‌های اصلی فعالان صنعت دارو بود. در این میان، یک فعال حوزه دارو با بیان اینکه هر کدام از تحریم‌های بین‌المللی شامل موارد مختلفی می‌شود که سده راه فعالیت ما قرار دارد، گفت: در این میان بانک‌ها نیز حاضر به قبول کوچک‌ترین ریسکی در این زمینه نیستند. کاهش بوروکراسی اداری از دیگر مسائل مطرح شده در این نشست بود؛ به طوری که بر اساس اعلام فعالان صنعت دارو به دلیل سیکل طولانی برای انجام عملیات بانکی، عملاً هزینه‌های این بخش افزایش یافته است. فعالان صنعت دارو همچنین با انتقاد از تغییر مداوم قوانین در دولت گذشته معتقد بودند: در سال‌های گذشته هر روز تصمیمات شخصی و غیرمنظمی گرفته می‌شد که امکان برنامه‌ریزی را از تولیدکنندگان می‌گرفت؛ این امر منجر به این شده که امروز با کوهی از مشکلات روبه‌رو باشیم. مهندس سیدحسین سلیمی و مهندس پرویز خاکپور، اعضای هیات مدیره بانک خاور میانه به ترتیب ضمن ابراز همراهی با شرکت‌های دارویی نیز نسبت به مشکلات سایر شرکت‌های صنعتی، قیمت‌گذاری‌ها، تعزیرات و همچنین توسعه کارخانه‌های دارویی که با مشکلات آتی روبه‌رو نشوند، نکاتی را مطرح کردند. در ادامه این نشست دکتر عقیلی، مدیرعامل بانک خاور میانه با بیان اینکه هدف از برگزاری این جلسات همفکری با صنایع برای شناسایی مشکلات آنها است، گفت: در ۶ ماه گذشته با توافق اولیه ایران با گروه ۱+۵ و آزاد شدن بخشی از ارزهای بلوکه شده کشور، اوضاع بهتر شده است.

مشکلاتی که بخشی از آن ریشه در چالش‌های قدیمی نظام سلامت کشور دارد و بخش دیگر به دلیل محدود شدن روابط سیاسی و افزایش تحریم‌های بین‌المللی و سخت‌تر شدن نقل و انتقال پول در سال‌های گذشته به وجود آمده است. در این میان، در حالی که دولت یازدهم در یک سال گذشته برای رفع مشکلات بخش‌های مختلف صنعتی قدم‌هایی برداشته است، فعالان صنعت دارو نیز انتظار دارند که برای رفع مشکلات پیش آمده در بخش دارویی و بازگرداندن شرایط به حالت آرامش، مسوولان دولتی تلاش بیشتری را به کار گیرند. بر این اساس، عصر روز سه‌شنبه (۱۴ مرداد) جمعی از فعالان صنعت دارویی کشور در نشست هم‌اندیشی با بانک خاور میانه، علل و ریشه‌های مشکلات این بخش را بررسی و چند درخواست را از دولت‌مدان مطرح کردند. در این نشست یکی از فعالان صنعت دارو با اشاره به سیاست‌های انقباضی سیستم بانکی در سال گذشته، اظهار کرد: خوشبختانه امسال بانک‌ها منعطف‌تر عمل کرده‌اند، اما با توجه به نرخ سود تسهیلات و دوره ۶ ماهه برای برگشت پول و سیاست وزارت بهداشت مبنی بر پایین نگه داشتن قیمت دارو، عملاً شرکت‌های دارویی از پس هزینه‌ها برنمی‌آیند. این در حالی است که هزینه تمام شده دارو باید بر اساس اسناد بانکی و نرخ ارز تعیین شود و حمایت از مصرف‌کنندگان دارو از طریق بیمه‌ها صورت گیرد. یکی دیگر از فعالان این حوزه به تمایل بانک‌ها برای دادن تسهیلات با بازگشت در کوتاه‌مدت اشاره کرد و بر ضرورت پرداخت تسهیلات بلندمدت از سوی بانک‌ها تاکید کرد.

برقراری ارتباط موثر با صنعت آذربایجان شرقی

شعبه بانک خاور میانه در شهر تبریز فروردین ماه افتتاح شد و از آن زمان تاکنون تلاش‌های بانک خاور میانه در آذربایجان شرقی به ایجاد بستری مناسب در ارتباط با شرکت‌ها و صنایع این استان کمک کرده است. برای تقویت این ارتباط و آشنایی با صاحبان صنایع و کارآفرینان این خطه، در تاریخ ۲۳ مرداد ماه مراسمی در هتل پارس ائل‌گلی تبریز برگزار شد. در این مراسم معاونت محترم تعدادی از صاحبان صنایع، نمایندگان بانک‌ها، کارآفرینان و صنعت‌گران حضور داشتند. دکتر پرویز عقیلی به همراه آقای خسرو نایبی اهرنجانی ریاست هیات مدیره، آقای مهندس امیر دادخواه، مهندس سیدحسین سلیمی و آقای مجید صفریان حضور داشتند.

این مراسم با سخنان منوچهر خامنه اصل آغاز شد و پس از خوش آمدگویی، معاونت محترم استاندار آذربایجان شرقی، جناب آقای دکتر پاکزاد سخنان کوتاهی در مورد اهمیت بانک و لزوم بهره‌گیری موثر از این فرصت بیان کردند. این عضو سابق هیات مدیره بانک کشاورزی از دکتر عقیلی به عنوان یکی از استادان بانک داری ایران یاد و برای ایشان و بانک خاور میانه آرزوی موفقیت کردند. پس از ایشان آقای دکتر شریف‌زاده ریاست انجمن مدیران صنایع استان آذربایجان با اشاره به مشکلات صنایع ابراز امیدواری کرد بانک خاور میانه با نگاهی مثبت به فعالیت‌های صنعتی وارد شده باشد. دکتر عقیلی در سخنان خود با تشکر از حضور مدعوین، به بیان اهداف بانک پرداختند و استان آذربایجان شرقی را با داشتن

آقای منوچهر خامنه‌اصل
مشاور مدیرعامل بانک خاور میانه
در آذربایجان شرقی

آقای دکتر پاکزاد
معاون استاندار آذربایجان شرقی

آقای دکتر شریف‌زاده
رئیس انجمن مدیران
صنایع آذربایجان شرقی

آقای دکتر پرویز عقیلی کرمانی
مدیرعامل بانک خاور میانه

۸۵۰۰ پروانه صنعتی یک استان صنعتی خواندند و ابراز امیدواری کردند بانک بتواند به اشتغال‌زایی کمک کند. ایشان با اشاره به اوضاع کشور دولت را دولتی استثنایی خواندند که با همراهی بانک‌ها بتواند اوضاع اقتصادی را به شکلی مدیریت کند که در سال ۹۵ شاهد هتورم تک‌رقمی باشیم. دکتر عقیلی ایجاد بازار ابزار استقراری را یکی از موارد مهم برای تحقق تورم پایین و تامین سرمایه عنوان کردند و بازار سرمایه در کنار بانک‌ها از ارکان یک اقتصاد موفق بر شمرده. پس از سخنان دکتر عقیلی عده‌ای از میهمانان سوالاتی را از ایشان پرسیدند که با پاسخ‌های ایشان به این سوالات مراسم به پایان رسید.

شعبه آفتاب
کد شعبه: ۱۰۰۱
میدان ونک، خیابان شهید محمد باقر خدای (بیژن)، تقاطع
خیابان آفتاب
تلفن: ۸۸۶۲۳۷۵۰

شعبه نوبخت
کد شعبه: ۱۰۰۲
خیابان خرمشهر (آبادانا)، خیابان شهید عربعلی (نوبخت)، نبش
خیابان یازدهم، پلاک ۵۸
تلفن: ۸۸۵۳۷۴۳۸

شعبه نیاوران
کد شعبه: ۱۰۰۳
خیابان شهید محمد جواد باهنر (نیاوران)، بعد از سه راه پاسر،
جنب مسجد سجاد
تلفن: ۲۲۷۵۹۳۹۸

شعبه الهیه
کد شعبه: ۱۰۰۴
خیابان شهید فیاضی (فرشته)، خیابان آقا بزرگی، نبش کوی
بیژن
تلفن: ۲۲۳۹۰۹۹۱

شعبه مهستان
کد شعبه: ۱۰۰۵
شهرک قدس (غرب)، خیابان ایران زمین، پلاک ۲۲۰۲، مجموعه
ورزشی مهستان
تلفن: ۷ - ۸۸۵۶۱۶۵۶

شعبه سعادت آباد
کد شعبه: ۱۰۰۶
سعادت آباد، بالاتر از میدان کاج (شهید سرلشکر حسن
طهرانی مقدم)، نبش کوچه هفتم، پلاک ۲
تلفن: ۲۲۳۸۲۹۳۸

شعبه بخارست
کد شعبه: ۱۰۰۷
خیابان احمد قصیر (بخارست)، نبش کوچه پنجم
تلفن: ۸۸۷۲۹۹۲۵

شعبه زعفرانیه
کد شعبه: ۱۰۰۸
خیابان ولنجک، انتهای خیابان ۱۳، نبش ثارالله، پلاک ۲
تلفن: ۲۲۴۲۴۷۸۲

شعبه اصفهان
کد شعبه: ۳۰۰۱
میدان فیض، نبش خیابان میر
تلفن: ۸۸ - ۳۶۶۴۴۶۸۳ - ۳۱

شعبه شیراز
کد شعبه: ۷۲۰۱
بلوار ستارخان، خیابان عقیف آباد، کوچه ۲۲، پلاک ۱۲۷
تلفن: ۰۷۱ - ۳۶۲۶۸۸۰۷

شعبه تبریز
کد شعبه: ۴۵۰۱
شهرک ولی عصر، فلکه رودکی، خیابان رودکی، نبش کوچه
سحر، پلاک ۵۶۰
تلفن: ۰۴۱ - ۳۳۲۷۲۶۰۵

ساختمان ادارات مرکزی

خیابان احمد قصیر (بخارست) - نبش خیابان پنجم
تلفن: ۴۲۱۷۸۰۰۰ فکس: ۸۸۷۰۱۰۹۵
کدپستی: ۱۵۱۳۶۴۵۷۱۷ صندوق پستی: ۴۴۴۵ - ۱۵۸۷۵
www.middleeastbank.ir

تکلیف همه نجات آب است

